© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

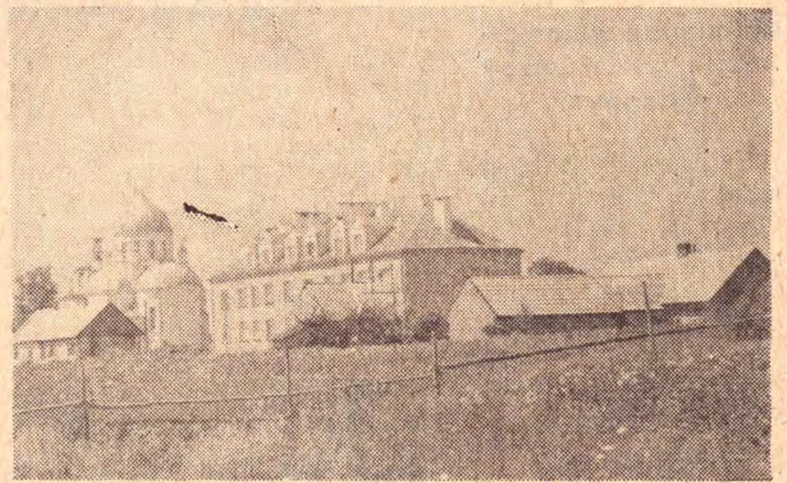

Ніва

№ 31 (127) БЕЛАСТОК, 3 ЖНІЎНЯ 1958 г. ГОД III

Родныя краявіды

Гарадок ля Беластока. Побач старэнькіх домікаў растуць новыя дамы, у якіх будуць жыць рабочыя гарадоцкіх прадпрыемстваў.

Фото — а.ц.

Да справы
трэба падыходзіць па гаспадарску

З пачаткам кожнага новага навучальнага года, нямала клопатаў маюць дзеці, а з імі і бацькі, пры закупах неабходных падручнікаў на беларускай мове. Чаму гэта так?

Некаторыя могуць адказаць, што гэта няпраўда. Ды-ж падручнікаў ёсць удоваль. Гэта то яно праўда, што падручнікаў надрукавана дастаткова, калі разыходзіцца аб пачатковыя школы. Але нажаль, іх у нашых кнігарнях не хапае. Калі і былі якія-небудзь, дык не заўсёды яны былі дасасаваны да праграмаў навучання, або позна выкладаліся на паліцы ў кнігарнях.

І што-ж у такім выпадку заставалася рабіць? Часцей за ўсё дзеці куплялі падручнікі на польскай мове. А калі ўжо кніжкі былі куплены — настаўнікі і загадчыкі школ ставалі перад фактам дакананым. Трэба было пераводзіць навучанне некаторых прадметаў з беларускай мовы па польскую. Школа тады пераўтваралася ў школу ні з польскай мовай навучання, ні з беларускай. І шукалі тады вінаватых. А знайсці іх не заўсёды было так лёгка. Ды і часта на гэта махалі рукой. Гаварылі, што нейк там будзе. І вось гэтае «нейк» — было заўсёды клінам у нашай асвеце. Таму шмат школ пацярпела. Каб пазбегнуць падобных недахопаў на будучыню, тут неабходна падумаць ужо цяпер, аб запаўненні паліц у кнігарнях беларускімі, падручнікамі.

У гэтым годзе ўжо некаторыя аддзелы асветы ППРН зложылі патрабаванне на беларускія падручнікі для сваіх паветаў. Бельск - Падляскі — 660 падручнікаў, а Гайнаўскі — 1.350. А калі іншыя аддзелы аб гэтым падумаюць?

Трэба адзначыць, што ў некаторых кнігарнях ёсць запасы з мінулых гадоў. Аднак не ўсе камплеты можна знайсці. І вось, таму неабходна папоўніць недахопы. А падручнікаў нам трэба шмат, калі возьмем пад увагу колькасць дзяцей, якія вучацца ў беларускіх школах або вывучаюць беларускую мову як прадмет.

У мінулым навучальным годзе, беларускую мову вывучала 9.165 вучняў. Гэты лік гаворыць сам за сябе. А каб не паўтараць памылак мінулага, трэба справу наладзіць. Перш за ўсё адказны тут аддзелы асветы, загадчыкі кнігарняў, настаўнікі і загадчыкі школ.

Падручнікаў ёсць шмат на складах. Адно толькі — трэба іх давесці вучням у рукі, гэта значыць, каб вучні мелі магчымасць купіць усе падручнікі ў мясцовых кнігарнях і кіёсках. Нельга гэтага пускаць на самапас. Да справы трэба падыходзіць па-гаспадарску.

М. КАЛЯДКА
Інструктар ГП БГ-КТ

Выданні да 40-годдзя БССР

Да 40-й гадавіны ўтварэння Беларускай рэспублікі выдавецтва Акадэміі навук БССР выпусціць з друку некалькі цікавых кніг. Сярод іх — «Гісторыя Беларусі», том 2, які ахапляе перыяд ад Кастрычніцкай рэвалюцыі да нашых дзён, уключаючы найбольш цікавыя падзеі 1958 года, «Фарміраванне і развіццё беларускай сацыялістычнай нацыі», падрыхтаваная калектывам інстытута філасофіі, і кніга С. Маргунскага «Стварэнне і ўмацаванне беларускай дзяржаўнасці. 1917 — 1922 гг.».

За мінулыя поўгода выдавецтва выпусціла 58 назваў кніг і зборнікаў агульным аб'ёмам 715 друкаваных аркушаў. Да канца года выйдзе з друку яшчэ 35 назваў, у тым ліку такія кнігі, як «З гісторыі барацьбы за распаўсюджанне марксізма ў Беларусі (1883 — 1917 гг.)», Н. Алексютовіча — «Светапогляд Г. Скарыны», Д. Радзюка — «Па шляху вялікага ўздыму», Ул. Няфёда — «Гісторыя беларускага тэатра», М. Крукоўскага — «Роля рускай мовы ў абагачэнні лексікі беларускай літаратурнай мовы» і іншыя.

Выяўленне помнікаў беларускай пісьменнасці

Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа збірае рэдкія помнікі беларускай пісьменнасці. Многія з іх выяўлены ў бібліятэках і архівах Масквы, Рыгі, Вільнюса і Ленінграда.

Значную цікавасць уяўляюць рукапісныя граматы XIII—XV стагоддзяў. Гэта найбольш старадаўнія дакументы, якія дазваляюць прасачыць гісторыю развіцця мовы. Нядаўна атрымана фотакопія яшчэ адной старадаўняй граматы. Яна адносіцца да 1498 года.

Цяпер інстытут мае ў выглядзе фотакопій і мікрафільмаў усе выданні беларускага першадрукара Георгія Скарыны. У фондзе ёсць яго кнігі: «Біблія», «Апостал», «Малая падарожная кніжыца», «Псалтыр» і іншыя. Да больш позняга часу адносіцца «Граматыка» Лаўрэнція Нізанія. Яе копія атрымана з Ленінграда. У пухлай папцы захоўваецца «Гісторыя аб Варлааме і Іасафе». Гэтая аповесць датыруецца 1637 годам. Яна была надрукавана ў Беларусі ў Аршанскім куцеінскім манастыры.

Многія старадрукаваныя кнігі былі і раней вядомы даследчыкам, чаго нельга сказаць аб рукапісах. Інстытут выявіў рад малавядомых і зусім невядомых матэрыялаў. Зборнік, названы «Рымскі летапісец», змяшчае творы «Александрыя» і «Аповесць аб Троі». Другі твор стаў вядомым толькі цяпер. Гістарычная аповесць «Александрыя» расказвае аб паходах Аляксандра Македонскага. Даследчыкі рыхтуюць яе да друку.

У падрыхтаванай інстытутам «Хрэстаматыі па гісторыі беларускай мовы» упершыню будзе апублікаван рад малавядомых і невядомых рукапісаў, у тым ліку гістарычныя хронікі і драматычныя творы.

(БЕЛТА).

Сумесная нарада беларускіх і польскіх вучоных

У Мінску ў Інстытуце торфу Акадэміі навук БССР закончылася сумесная нарада вучоных Беларусі і Польшчы.

З дакладамі, у якіх асвятляліся пытанні выкарыстання торфу ў прамысловасці сельскай гаспадаркі, выступілі беларускія і польскія вучоныя. У паведамленнях навуковых работнікаў Беларусі была ўдзелена вялікая ўвага праблемам вывучэння і выкарыстання торфу, як хімічнай сыравіны.

Дырэктар па навуковай частцы інстытута торфу ў Эльблонгу, прафесар Мар'ян Ніклеўскі і яго калегі агледзелі лабараторыі Мінскага інстытута, наведалі тарфяную даследчую станцыю, выязджалі на прадпрыемства «Усяж» і торфабрыкетны завод.

Вучоныя Польшчы і Беларусі дамовіліся аб умацаванні дзелавых сувязей, аб сумесных работах па вывучэнню і выкарыстанню торфу, аб абмене навуковымі працамі.

Адкрытая бібліятэка БГ-КТ

Пры Гарадскім аддзеле БГ-КТ у Беластоку на вуліцы Маніфесту Ліпнёвага №25 адкрыта бібліятэка, якая мае шмат розных кніжак. Хто хоча ёю карыстацца, павінен унясці ўклад у суме 5 зл.

Бібліятэка адкрыта ў кожны панядзелак ад 16—19 гадзіны.

Камісія па справах культуры нацыянальных меншасцей

Нядаўна ў Міністэрстве культуры і мастацтва была паклікана камісія па справах культуры нацыянальных меншасцей.

Першае пасяджэнне камісіі прысвечана было азнаямленню яе членаў з актуальнымі праблемамі культурнага жыцця паасобных нацыянальных меншасцей у нашай краіне.

Новы клуб

У Сукавічах (Сакольскі павет), нядаўна адкрыта новы клуб. Будынак даўжынёй 12 метраў і шырынёю каля 8 метраў нядаўна пабудавалі жыхары вёскі. Найбольш працы пры гэтай будове ўлажыў Браніслаў Чарэмха. Цяпер ёсць дзе сабрацца для моладзі, патанцаваць, паспяваць і г. д.

У Аўстраліі жывуць беларусы

У мінулым тыдні наша рэдакцыя атрымала ліст ад свайго чытача з Аўстраліі. Між інш. піша ён, што ў іх мясцовасці ёсць шмат беларусоў. Маюць яны царкву і свайго святара. (мб)

З кожным днём Беласток прыгажэе. Растуць новыя дамы. На здымку: новыя дамы пры вул. Дамбройскага

Фото — Л. Каралейскі

Пасяджэнне ГП БГ-КТ

28 ліпеня г. г. адбылося чарговае пасяджэнне Гал. Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку.

На пасяджэнні была разгледжана дагэтуляшняя праца «Нівы» і Выдавецкага Аддзела. Па гэтых справах вынесена адпаведныя пастановы, якія дапамогуць у пашырэнні беларускага друку ў Польшчы. (мб)

У Н'ю-Иорку больш італьянцаў чым у Рыме

Н'ю-Йорк з сваімі 12 мільёнамі насельніцтва не толькі з'яўляецца найбольшым горадам свету, але для многіх нацый — цэнтрам, у якім пражывае насельніцтва данай нацыі больш, чымся ў найбольшых гарадах у сваёй бацькаўшчыне. Напрыклад у Н'ю-Йорку больш італьянцаў чым у Рыме, больш немцаў, чым у Гамбургу і больш ірландцаў чым ва ўсёй Ірландыі.

Вечар у гонар дзвюх гадавін

12 ліпеня г. г. Варшаўскія аддзелы Таварыства польска-савецкай дружбы, Беларускага грамадска - культурнага таварыства, Літоўскага грамадска - культурнага таварыства, Рускага культурна - асветнага таварыства, Грамадска - культурнага таварыства чэхаў і славакаў і Украінскага грамадска - культурнага таварыства наладзілі ўрачысты вечар у гонар гадавіны грунвальдскай бітвы і 15-годдзя прынцця прысягі Касцюшкоўскай дывізіяй. Між іншымі, на вечары прысутнічаў былы камандзір Дывізіі — генерал Берлінг.

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

СПОРТ

Бліскучае выступленне шпажыстаў Беларусі

На чарговым XIX першынстве Савецкага Саюза па фехтаванню, якое нядаўна адбылося ў Маскве, бліскуча выступіла каманда шпажыстаў Беларусі, якая выйграла ўсе сустрэчы і заваявала званне чэмпіёнаў краіны.

Чэмпіён свету

Нядаўна спартсмен Гомельскага аэраклуба Мікалай Грамыка ўстанавіў новы сусветны рэкорд на дакладнасць прызямлення ў камбінаваным скачку з парашутам з вышыні 600 метраў. Як бачым, беларусы ў спорце шпарка заваёўваюць ўсё новыя пазіцыі.

Выступленне польскіх барцоў у Мінску

У мінулым нумары пісалі мы аб сустрэчы сборнай каманды барцоў Польшчы са сборнай Гомеля. Нядаўна адбылося апошняе выступленне польскіх барцоў у Беларусі. Гэтым разам сборная Польшчы сустрэлася са сборнай Мінска. Трэба адзначыць, што ў складзе мінскай каманды не было самых моцных, толькі адзін з удзельнікаў з'яўляецца членам сборнай рэспублікі. Нягледзячы на гэта, матч прайшоў з перавагай мінчан і закончыўся іх упэўненай перамогай — 6,5 : 1,5.

КАРЫСНЫЯ ДЛЯ СЯЛЯН

змены ў абавязковых пастаўках

Рада Міністраў ПНР прыняла новую пастанову, адносна абавязковых паставак збожжа для дзяржавы ў 1958 г.

Згодна з пастановай Рады Міністраў, у гэтым годзе сяляне прададуць дзяржаве 1.040 тыс. тон зерня. Прадбачана зменшыць у гэтым годзе пастаўкі збожжа некаторым групам сялян. У выніку, у гэтым годзе пастаўкі збожжа дзяржаве зменшацца на 60 тыс. тон.

Пастанова і ў далейшым намячае вольнарыначны скуп збожжа.

Наша дзяржава хоча, каб як найхутчэй знесці ў будучыні дзяржаўныя пастаўкі збожжа. Дзеля гэтага цану збожжа з года ў год падносіць. У гэтым годзе цана збожжа пры прадажы дзяржаве будзе на 25 прац. вышэйшая, чым у мінулым годзе. Цана жыта за 100 кг. паднесена да 150 зл. Сяляне, якія маюць ад 2—3 га зямлі (у пералічэнні), будуць маглі плаціць грашыма замест збожжа.

Сур'ёзныя змены прадбачаны і ў пастаўках бульбы. Асабліва ўзрасце цана бульбы для тых сялян, якія ў час давязуць яе да пунктаў скупу.

Гэтая пастанова Рады Міністраў яшчэ больш дапаможа нашаму сялянству ў развіцці сельскай гаспадаркі.

16 ліпеня блізка 50 членаў Саюза арабскіх студэнтаў прашлі вуліцамі Фрэйбурга (ФРГ) пратэстуючы супроць уводзення амерыканскіх войск у Ліван. *Фото — ЦАФ*

На здымку: у ПГР Януў супольна з жнівамі праводзяцца пахарыўкі і сеў пажніўных яравых культур.

Замест аддзелаў асветы — куратарыі і інспектараты

Ужо закончана рэарганізацыя адміністрацыі ў асветных установах нашай краіны. Замест даўнейшых аддзелаў асветы пры ваяводскіх і павятовых радах народовых і акруговых дырэкцый прафесіянальнай асветы, уведзены назвы «Куратарыі» і «Інспектараты» асветы.

Камасацыя гэтых устаноў дапаможа асветным установам падняць справу асветы на вышэйшы ўзровень.

КОРАТКА

27.VII. выпусцілі амерыканцы новы спутнік зямлі, які важыць 17,3 кг.

*

У мінулым тыдні ў Аргентыне і Манголіі была вялікая паводка. Вада разбурыла многа дамоў.

*

Савецкія вучоныя знайшлі ля Каўказскіх гор жарала гарачай вады, якая мае больш 150°.

*

Да 1960 г. у Польшчы будзе электрыфікавана 717 км. новых жалезных дарог.

*

На 22,5 мільёны зл. шкоды зрабіў ураган у Жэшоўскім ваяводстве.

*

Медыцынская Акадэмія ў Беластоку атрымала новую залу на 220 месц.

Міжнародны агляд

Супраць палітыкі Злучаных Штатаў

У сувязі з наведваннем Нікарагуа братам прэзідэнта ЗША Мільтанам Эйзенхауэрам прадстаўнікі розных палітычных і дзелавых колаў рэспублікі выказваюць рэзкае незадавальненне палітыкай, якая праводзіцца Злучанымі Штатамі ў гэтым раёне.

Прадстаўнік нацыянальнай гандлёвай і прамысловай палаты Томас Караса заявіў Мільтану Эйзенхауэру, што сваёй знешнеэканамічнай палітыкай ЗША павялічылі цяжкасці краін Цэнтральнай Амерыкі. Злучаныя Штаты, адзначыў Караса, канкурыруюць з Нікарагуа і іншымі невялікімі краінамі Цэнтральнай Амерыкі ў галіне збыту бавоўны. Палітыка ЗША, падкрэсліў ён, «не дапаможа вам знайсці сяброў у гэтых краінах».

Неру аб Блізкім Усходзе

Прэм'ер-міністр Індыі заявіў, што Блізкі Усход датуль будзе зонай, у якой існуе паважная небяспека і напружанне, пакуль будуць у ёй знаходзіцца чужыя войскі. Падкрэсліў, ён, што памылковай з'яўляецца думка аб тым, што небяспека на Блізкім Усходзе мінавала. Хоць, на думку Неру, у гэтай зоне становішча папраўілася, то аднак трэба памятаць, што «усялякія элементы выбуху і небяспекі і надалей там існуюць».

Неру выказаў надзею, што ў хуткім часе з Лівана і Іярданіі будуць выведзены чужаземныя войскі.

Неру выказаўся супроць высылцы ў зону Блізкага Усходу паліцыйных сіл ААН. «У сучасным становішчы — сказаў ён — такія сілы замест нясці помач маглі-б самыя стацца прычынай спрэчак».

Фарміраванне ваенна — паветраных сіл ФРГ

У ФРГ сфарміравана трэцяя па ліку эскадрылля знішчальна - бамбардзіровачнай авіяцыі бундэсвера. У складзе эскадрыллі ёсць больш чым 50 рэактыўных самалётаў амерыканскага тыпу «Ф-84-Ф». Генеральны інспектар заходнегерманскіх ваенна - паветраных сіл генерал Камхубер заявіў на аэрадроме Лехфельд каля Ландсберга ў час цырымоніі з выпадку ўвядзення ў строй гэтай эскадрыллі, што пасля заканчэння абучэння лётнага складу эскадрыллі ўсе тры эскадрыллі заходнегерманскай знішчальна - бамбардзіровачнай авіяцыі к канцу гэтага года будуць поўнасцю гатовы для баявога выкарыстання.

У цяперашні час заходнегерманскія ваенна - паветраныя сілы маюць у агульнай складанасці 150 знішчальнікаў бамбардзіроўшчыкаў.

Становішча ў Венесуэле

У Венесуэле ўзнікла змова ваеншчыны, накіраваная на аднаўленне дыктатарскага рэжыму і ліквідацыю дэмакратычных пераўтварэнняў у краіне. Ваеншчына на чале з міністрам абароны Хесус Марыя Кастра Леонам накіравала урадавай хунце ультыматум, у якім запатрабавала роспуску ўсіх палітычных партый, адтэрміноўкі на неакрэслены тэрмін абяцаных хунтай усеагульных выбараў, увядзенне цэнзуры друку.

У адказ на гэтыя ультыматыўныя патрабаванні па ўсёй краіне прайшла ўсеагульная забастоўка ў знак пратэсту супраць гэтай змовы і ў падтрымку ўрада Ларасабаля.

Усе палітычныя партыі Венесуэлы апублікавалі заявы ў падтрымку ўрадавай хунты. Кіраўнік хунты контрадмірал Ларасабаль зрабіў заяву, у якой яшчэ раз пацвердзіў, што парламенцкія выбары адбудуцца ў намечаны тэрмін.

Абапіраючыся на патрабаванні мас, урадавая хунта зняла Кастра Леона з пасады міністра абароны і арыштавала 37 афіцэраў.

«Свабода — або смерць»!

На Кіпры працягваюцца рэпрэсіі англійскіх улад супроць патрыётаў, якія змагаюцца за прадастаўленне востраву права на самавызначэнне. У апошнім часе праведзены паліцыяй аблавы і масавыя арышты.

У адказ на масавыя арышты, кіпрыёцкая вызваленчая арганізацыя ЭОКА заклікае праз лістоўкі грэцкае насельніцтва вострава да няспыннай барацьбы супраць каланізатараў. Масавыя арышты ацэньваюцца як акты гвалту. Полымя свабоды, якое гарыць у грудзях усіх грэкаў не згасне перад штыкамі і канцэнтрацыйнымі лагерамі — гаворыцца ў адозве ЭОКА.

Адозва заканчваецца словамі: «Свабода — або смерць»!

Х. А-ч.

Аб падзеях на Блізкім Усходзе

ШТО ПІША АНГЛІЙСКІ ПЕРЫЯДЫЧНЫ ДРУК?

Англійскія штотыднёвікі розных напрамкаў выступаюць з крытыкай імперыялістычнай палітыкі сілы, якую спрабуюць праводзіць правячыя колы ЗША і Англіі ў адносінах да краін Блізкага Усходу.

Вядомы лейбарысцкі дзеяч, член парламента Бівен на старонках штотыднёвіка «Трыбюн», асуджаючы ўзброеную інтэрвенцыю ЗША і Англіі ў Ліване і Іярданіі, падкрэслівае, што адносіны заходніх краін з краінамі Арабскага Усходу павінны складацца на дагаворнакамерцыйнай аснове, а не на імперыялістычнай палітыцы сілы. На думку Бівена «прысутнасць амерыканскіх войск у Ліване і англійскіх у Іярданіі не толькі не спрашчае дасягненне гэтай мэты, але, наадварот, значна ўскладняе... Чым хутчэй выйдуць войскі, тым хутчэй складзецца больш спрыяльная абстаноўка ў арабскіх дзяржавах».

У рэдакцыйным артыкуле штотыднёвік «Трыбюн» таксама рэзка крытыкуе агрэсіўную палітыку заходніх дзяржаў на Блізкім Усходзе. Часопіс падкрэслівае, што калі-б не пазіцыя Савецкага ўрада, дык англа - амерыканская інтэрвенцыя на Блізкім Усходзе магла-б прывесці да катастрофы ўсё чалавецтва, што, на думку часопіса, «заўсёды было самым небяспечным аспектам заходняй авантуры».

Заяўляючы далей, што «небяспека не мінавала», «Трыбюн» указвае:

«Далейшыя хваляванні ў Іярданіі, Кувейце або дзе-небудзь яшчэ на Блізкім Усходзе могуць выклікаць у заходніх кіраўнікоў такі ж панічны настрой, які ахапіў іх на мінулым тыдні. На шчасце, Хрушчоў адказаў на ваеннае ўмяшанне прапанова ваў аб нарадзе на вышэйшым узроўні. Гэта было актам дзяржаўнай мудрасці».

«Трыбюн» лічыць, што адзіным выхадам для заходніх краін з цяперашняга палітычнага крызісу з'яўляецца «адмова ад тых палітычных курсаў, якія давялі ўвесь свет да грані вайны». Штотыднёвік заклікае да ўсеагульнага ўрэгулявання на Блізкім Усходзе, выводу амерыканскіх і англійскіх войск з Лівана і Іярданіі і адмовы ад Багдадскага пакта і дактрыны Эйзенхауэра.

З крытыкай урада выступае і кансерватыўны штотыднёвік «Спектэйтар». Часопіс падкрэслівае, што ў цяперашні час для заходніх дзяржаў паўстала пытанне аб тым, «як выйсці з цяперашняга цяжкага становішча», у якім яны апынуліся ў выніку інтэрвенцыі на Блізкім Усходзе. Указваючы на марнасць спроб перашкаджаць нацыянальна - вызваленчаму руху ў краінах Арабскага Усходу, штотыднёвік піша: «Калі мы будзем працівіцца гэтаму, упарта не жадаючы зразумець памылкі нашай ранейшай палітыкі, дык мы не толькі падпішам смяротны прыгавор каралю Хусейну, але і створым усе ўмовы для таго, каб Англія ніколі больш не адыгрывала актыўнай ролі на Блізкім Усходзе.

Штотыднёвік «Нью Стэйтсмен» таксама абмяркоўвае шляхі выхаду Англіі з цяжкага становішча, у якім яна апынулася ў выніку інтэрвенцыі. Штотыднёвік прыходзіць да вываду, што такі шлях указвае савецкая палітыка. «Хоць гэта здаецца парадоксам, — піша часопіс, — пан Хрушчоў указаў выхад пану Макмілану». На думку часопіса, гэты выхад у дасягненні «дамоўленасці ў ходзе нарады на вышэйшым узроўні».

ХВЕДАР АСІНІЧ

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Гэта не кожнаму ўдаецца

Мусіць Беласток займае ў адным першае месца — гэта ў міжнародных кантактах. І хоць яны абмяжоўваюцца толькі да суседніх абласцей Савецкай Беларусі і ладзяцца пад фірмай «прыгранічнага абмену» хай другі горад у краіне пахваліцца такімі зносінамі. Дагэтуль «фірма» дзейнічала на шляху Беласток — Гродна і наадварот. І, трэба аддаць належнае, дзейнічала з поспехам. У апошнім часе адкрыўся новы шлях: Брэст — Беласток. Адкрыўся ён гастролямі Брэсцкага абласнога рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага Комсамола Беларусі. Тэатр выступаў у Беластоку ад 22 да 27 ліпеня і даў тры пастаноўкі «Брэсцкую крэпасць» К. Губарэвіча, «Тайфун» Цао Юй і «Жаніцьбу Бальзамінава» А. М. Астроўскага. Выступленні Брэсцкага тэатра праліді святло на вартасць новага шляху. Трэба адразу сказаць, выступленні Брэстчан былі для нас нечаканасцю, нечаканасцю па ўзроўню. Ён вельмі высокі. І зрэванжавацца нечым падобным цяпер Беластоку яшчэ не пад сілу.

Сцэна з п'есы «Брэсцкая крэпасць». К. Губарэвіча.

Калі б паставіць пытанне, якая п'еса пакінула па сабе найбольшае ўражанне, адказ можа быць толькі адзін: «Брэсцкая крэпасць». Так, сапраўды, гэтая гістарычная эпапея — як яе назваў аўтар — заслугоўвае на асаблівую ўвагу. Змаганні абаронцаў Брэсцкай крэпасці паказаны ва ўсёй іх гераічнасці і прытым, што самае важнае, паказаны проста, пераканаўча. І хоць у некаторых месцах п'еса грашыць дэкларатыўнасцю, аднак у цэлым пакідае моцнае ўражанне, а інтэрпрэтацыя ролі байца Кукушкіна заслужаным артыстам БССР Уксусавым даведзена да дасканаласці.

Станоўчае ўражанне выклікаў і «Тайфун» Цао Юй. І добра сталася, што тэатр прывёз з сабою гэтую п'есу. Наколькі невядомым было нам тэатральнае жыццё Брэста, удвае невядомай з'яўляецца ў нас тэатральная культура Кітая. Краінныя тэатры гравітуюць на Захад, Кітайскія да нас не прыязджаюць, адкуль-жа маем ведаць аб гэтай культуры? «Тайфун» прымушае нас пакланіцца перад кітайскай драматургіяй.

Урэшце Астроўскі. Тут рэкамендацыі непатрэбны. Ён добра знаёмы беластоцкай публіцы. Ставіўся не раз на нашай сцэне, і не адным тэатрам. «Жаніцьба Бальзамінава» у Беластоку дагэтуль не ставілася. П'еса прашла з поспехам, хоць і адчувалася, што артысты стараюцца выдабыць з камедыі як найбольш камічнага. Ну, гэта хутчэй недахоп самай п'есы, якая хоць і мае ў сабе галоўны матыў творчасці Астроўскага, аднак не залічваецца да яго лепшых п'ес.

Што можна сказаць аб акцёрах у цэлым? Самае найлепшае. Гэта роўны калектыў, у якім няма слабых месц.

А што расчаравала некаторых беластоцкіх тэатраманаў? ... карацыя. Чаму не «навачасная» (чытай: чаму не абстракцыйная)? І тут апынуліся мы ля поспехаў не толькі Брэсцкага тэатра, але і совецкіх тэатраў наогул. Крыніцай гэтай з'яўляецца рэалізм. Рэалізм у самай п'есе, рэалізм у акцёрскай ігры, рэалізм у дэкарацыі і г. д. Рэалізм адыгрывае надзвычай важную ролю ў галоўным заданні совецкіх тэатраў — выхаванні чалавека. Не менш цяжкую нагрузку нясе ён і ў напрамку пазнавальным. Не ведаю, атрымалі-б мы такое моцнае ўражанне ад «Брэсцкай крэпасці», каб дэкарацыяй п'есы былі нейкія абстракцыйныя, умоўныя знакі, а не развалены муры, якія ў дэталях стварралі ўяўленне праўдзівай цэглы, праўдзівых развалін, — тым самым увялі нас у палон падзей, усімі абставінамі даказваючы, што рэч мае месца не на сцэне.

Гэтае рэалістычнае адлюстроўванне абставін, у якіх знаходзяцца героі п'есы стварае тую атмасферу, у якой становімся ўдзельнікамі падзей. Гэта ўдаецца не кожнаму тэатру. А іменна такую прыемнасць даставіў нам тэатр з Брэста.

РЫГОР ЛЯСУН

Лічбы і факты

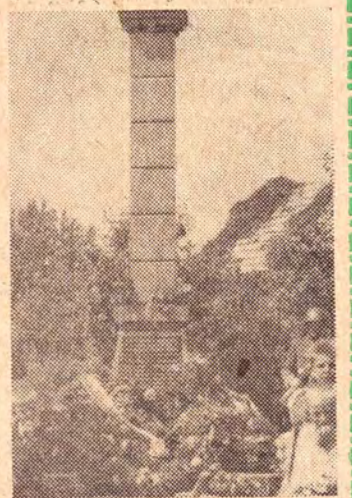
У 1938 годзе ў Польшчы выраблена 3.726 мільёнаў кілават электраэнергіі. А ўжо ў 1949 г. электраэнергіі выраблена 7.863 мільёнаў кілават. У 1956 г. выраблена 18.183 мільёнаў кілават. Варта падкрэсліць, што сельская гаспадарка ў 1938 годзе зусім не карысталася электраэнергіяй, а ўжо ў 1949 г. сельская гаспадарка брала 95 мільёнаў кілоеат, а ў 1956 годзе — 319 мільёнаў кілоеат!

*

Цікава выглядаюць лічбы, паказваючыя раслінную і мясную прадукцыю ў сельскай гаспадарцы 1934—38 і 1956 гадоў. Агульная сярэдняя прадукцыя сельскай гаспадаркі ў перадваенных гадах паводле паваенных цэн склала 135.5 мільярдаў злотых. А ў 1956 годзе 150,7 мільярдаў злотых. У тым ліку раслінная прадукцыя ва ўказаных перадваенных гадах у сярэднім склала 88,1 мільярдаў зл., у 1956 годзе гэтая лічба павялічылася да 90,5 мільярдаў зл. А жывёлагадоўля з 47,4 мільярдаў зл. у 1934—38 г. павялічылася да 60,2 мільярдаў зл. у 1956 годзе.

Адкрыццё помніка ў Нараўцы

22-га ліпеня ў асадзе Нараўка з самай раніцы адчувалася ажыўленне. Людзі збіраліся на рагу вуліцы Сталіна і Міцкевіча. Сюды пад'язджалі і самаходы на якіх сядзела моладзь і старэйшыя, сюды ішлі таксама людзі з навакольных вёсак. Усе збіраліся ў тым месцы, дзе 17.IV. 1945 г. банда памардавала змагароў за народную ўладу. У гэтым месцы грамадскасць Нараўкі і акалічных вёсак узнесла помнік сваім загінутым сябрам у 1945 годзе, а таксама забітым немцамі 8.VIII. у 1941 годзе. На ганаровай варце ля помніка стаяць сябры памардаваных:

Новапабудаваны помнік у Нараўцы. Фота — А. Ахрымюк

У 11 гадзін каля помніка сталі сакратар прапаганды КВ ПАРП Ян Сянкевіч, I сакратар КП у Гайнаўцы Вітальд Сапоцька, старшыня Прэзідыума ПРН тав. Тафілюк, таварышы загінутых, якія разам з імі супольна ў Нараўцы працавалі — капітан з Ваяводскай Міліцыі Андрэй Ахрымюк, Міфодзі Карпюк і іншыя. Падыходзяць да помніка сем'і памардаваных. У іх слёзы на вачах. Дачка аднаго з загінуўшых — Вера Валкавыцкая, не можа ўстрымацца ад плачу. Выціраюць слёзы і іншыя, ужо дарослыя, дзеці памардаваных, іх жонкі, якія многа перажылі гора.

Урачыстасць адкрывае кароткай прамовай сакратар пярвічнай партыйнай арганізацыі (ПОП) у Нараўцы, ініцыятар і арганізатар пабудовы помніка Андрэй Трусевіч.

Пасля яго выступае з прамовай I сакратар КП ПАРП Вітальд Сапоцька.

Старшыня Прэзідыума ГРН у Нараўцы Сяргей Ціханюк здымае з помніка белае палотнішча. На помніку бачым выпісаныя словы:

(Працяг на стар. 5)

Сем'і памардаваных ля помніка ў Нараўцы. Фота — М. Тарасевіч

СЦЯПАН АЛЕКСАНДРОВІЧ

ЯНКА КУПАЛА і польская крытыка 2)

У такім жа дабразычлівым плане разглядаецца купалаўская «Жалейка» у вялікім літаратурна - крытычным нарысе Вацлава-Рамана Вегняровіча «Маладая Беларусь», які быў змешчаны ў трох нумарах часопіса «Свят славянскі» за студзень люты і сакавік 1912 г. Гэта вельмі грунтоўнае даследванне ў польскім друку па гісторыі беларускай літаратуры ўвогуле і творчасці Я. Купалы і Я. Коласа ў прыватнасці.

Аўтар артыкула добра знаёмы з беларускай літаратурай XIX стагоддзя, у яго многа трапных назіранняў і правільных вывадаў аб творчасці В. Дуніна - Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча і Я. Лучыны. З вялікай прыхільнасцю і ўвагаю ставіцца Вегняровіч да грамадскага руху на Беларусі ў пачатку XX стагоддзя, вітае прыход у беларускую літаратуру Я. Купалы і Я. Коласа.

У артыкуле «Маладая Беларусь»[1] ёсць грунтоўны, крытычны агляд зборніка «Жалейка». Вегняровіч, разглядаючы верш «Я не паэта», піша: *«Купала вельмі сціплы ў ацэнцы ўласнай паэзіі, адчуваеш бясспрэчную прывабнасць яго песень і вершаў, нават майстэрства перакладаў сведчыць аб яго паэтычным таленце».*

У артыкуле прыводзяцца вытрымкі з верша «Каму вас, песні?», поўнасцю перадрукоўваецца «А хто там ідзе?» і адзначаецца папулярнасць гэтага твора як народнай беларускай песні.

Правільна вызначае польскі даследчык вытокі творчасці беларускага паэта, сувязь яго з жыццём і думамі працоўнага сялянства: «Паэзія Купалы — гэта іменна выказванне народа, а калі не выказванне, то выражэнне яго думкі, якую ў словах народ не змог яшчэ сам выразіць».

Вегняровіч асобна адзначае тыя вершы Я. Купалы, у якіх відаць вера паэта ў народныя сілы і гучыць заклік да барацьбы. Ён прыводзіць з верша «Хоць ты, сэрца, лопні, трэсні...» зварот паэта да беларускага народа:

Гэй, прасніся, беларусе!
Усе людзі паўставалі.
Гэй, прасніся беларусе!
Усе праўдачку пазналі.

Іншага зместу была рэцэнзія, якая з'явілася ў 108 кніжцы кракаўскага часопіса «Пшэглёнд повшэхны» за 1910 год. Аўтарам гэтай невялічкай рэцэнзіі, што змешчана ў раздзеле «Бібліяграфічныя запіскі»[2]) з'яўляецца, як сведчаць польскія крыніцы, сталы супрацоўнік часопіса нехта Ян Урбан.

Аўтара рэцэнзіі кніга Купалы цікавіць перш за ўсё як з'ява культурнага збуджэння беларускага народа як пачатак асветніцтва сярод «цёмнага люду», а сацыяльная аснова і пафас купалаўскай паэзіі ўяўляюцца яму як «фальшывы акорд».

Праўда, у рэцэнзіі адзначаецца, што «Янка Купала — гэта паэт няволі і нядолі». Не можа не прызнаць польскі рэцэнзент бясспрэчных мастацкіх вартасцей і майстэрства беларускага паэта: «Янка Купала — сапраўды паэт, бо толькі сапраўды паэтычная душа адчуе прыгажосць нават у гэтым аднастайным, смутным пясчаным краі: толькі сапраўды паэт, бачачы бедны народ, які ходзіць у лапцях, у лахманах, не ўмее чытаць, можа, аднак, так любіць Беларусь і запэўніваць яе:

Я, калі б з ёю разлучыўся,
Плакаў з усіх сіл...
Эй, бо дзе воўк урадзіўся,
Яму куст той міл!»

Адзначае аўтар рэцэнзіі мімаходам і тое, што Купала імкнецца, каб родная старонка мела лепшую долю, больш «асветы для душы», а беларускі селянін меў больш зямлі і хлеба. У заключэнне робіцца такі вывад: «Але дзе-ні-дзе чуваць фальшывы акорд — скарга на пана, на яго багацце, на эксплуатацыю. Гэта можа ў душу народа закінуць такога роду пачуцці, якія яго з беднасці не выцягнуць». Замест сацыяльнай завостранасці творчасці і закліку да барацьбы прапануецца іншае — класавы мір і гармонія: «Трэба глянуць на іншую, больш надзейную праграму, а тым часам і да паноў прымяніць прагрэсіўную прапанову, якая ёсць у гэтых прыгожых словах:

Любімось, мае суседзі!
Кіньма сваркі, звадкі!
Жыйма, як родныя дзеці
Адной нашай маткі».

Выкарыстоўваючы страфу з верша Я. Купалы «Любімось, мае суседзі!», у якім беларускі паэт заклікае да еднасці славянскія народы, рэцэнзент так выразна і адкрыта выказвае свае ідэалы і класавыя погляды, што тлумачэнняў больш не патрэбна.

Артыкул у часопісе «Пшэглёнд повшэхны» быў больш ці менш адкрытым выказваннем польскай буржуазнай крытыкі, якая, бачачы талент Купалы,

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

ВЕРНУТЫЯ ЗЕМЛІ

Спрадвечныя польскія этнаграфічныя заходнія і поўночныя тэрыторыі пасля доўгай германізатарскай няволі назад вярнуліся да Радзімы — да Польшчы. Польскі народ прыступіў "а актыўнага загаспадароўвання вернутых яму земляў.

Нядаўна пабываў я на мазурскіх землях. Ачароўвае хараство краявідаў. Прырода не пашкадавала гэтай краіне чару. Маляўнічых куткоў не трэба доўга шукаць. Па просту цяжка выбраць, які прыгажэйшы?!

Да гэтага часу на вернутых землях прысвячалася шмат увагі развіццю прамысловасці. Пабудавана дзесяткі новых фабрык і заводаў. У сучасны момант звернута асаблівую ўвагу на развіццё сельскай гаспадаркі. Усюды моцна адчуваецца сістэматычную стабілізацыю ў агульным жыцці. Гаспадары інтэнсіўна закупляюць будаўнічыя матэрыялы. Рамантуюць старыя будынкі, будуюць новыя. З кожным месяцам усё менш пустуючых гаспадарак, не кідаюцца ў вочы аблогі. Узрастае цана зямлі.

У пасляваенныя гады выехала з перасяляных вёсак Беласточчыны на заходнія землі тысячы беларускіх сем'яў. Там знайшлі лепшыя ўмовы да жыцця. Зжыліся з тымі землямі. Звязвае іх штодзённая праца і клопаты аб будучыні сваёй сям'і, вёскі, горада. У сямейным асяроддзі размаўляюць на роднай беларускай мове. На сценах фамілійныя здымкі з родных вёсак. Працуюць нароўні з усімі — справядліва здабываючы хлеб і жыццёвую пазіцыю. Даюць свой трывалы ўклад у агульную справу засваення заходніх і поўночных зямель.

Аднак іх нацыянальнае жыццё ёсць несарганізаванае. Апрача гуртка беларускага таварыства ў Шчэціне, няма больш нідзе хаця-б якіх небудзь арганізацыйных форм. А ёсць-жа там шмат не толькі простага беларускага люду, але і беларускай інтэлігенцыі. У некаторых акаліцах чытаюць шмат «Нівы».

А формы грамадска - культурнай працы ёсць вельмі багатыя. Можна арганізаваць вечарынкі, прадстаўленні, даклады ў атракцыйнай форме.

С. Я.

ШТО ЧУВАЦЬ У КРЫНКАХ?

Летні гарачы час. Прынята гаварыць, што летнімі месяцамі замірае грамадскае жыццё — з гарадоў выязджаюць у водпускі, а на правінцыі наступае жніво.

Наведваем невялікае занядпалае мястэчка Крынкі ў Сакольскім павеце. Тут якраз жыццё не «замірае», а набывае сваіх жыццёвых тэмпаў. Некалі ў майскім нумары «Нівы» апублікавана інфармацыю ў якой мы перадалі слушнае дамаганне крынчан, каб адкрыць у гэтым мястэчку малачарню. І дабіліся свайго. Цяпер тут ужо пачынае працаваць Аддзел Сакольскага малачарскага кааператыва. Ад першага жніўня будзе нават наладжаны выраб масла. У будучым намечана разбудову Аддзела. Дзеля пашырэння і ўдасканалення яго прадукцыйнай базы запланавана перабудаваць гмах былой электрастанцыі. Аддзела нават на гэта адпаведную суму грошай. Трэба толькі, каб кіраўнік Сакольскага малачарскага кааператыва гр. Астрамовіч — праявіў крыху аператыўнасці і хутчэй прыступіў да рэалізацыі гэтай інвестыцыі. Бо ў выпадку празмернай зацягласці гэтай справы, будынак былой электрастанцыі можа апынуцца ў руках іншай фірмы!...

Непадалёк ад малачарні — бойня. Гэтае новае прадпрыемства мясцовага ГС-а поўнасцю апраўдае сябе. Толькі за першы квартал бягучага года дала яна каля 50 тыс. зл. чыстага даходу. Яе мясныя вырабы ідуць далёка па-за раён крынкаўскага ГС-а. Можна іх спаткаць і ў Кузніцы, Сакольцы, Карыціне і інш. Мясцовы ГС пачаў нават «экспансію» на Сакольку. У гэтым павятовым мястэчку адкрывае сваю краму мясных вырабаў.

Грамадская Рада ў Крынках плануе ў гэтым годзе пачаць будову гарадской лазні. Аддзел здароўя Павятовай Рады ў Саколцы якась не квапіцца дапамагчы ў гэтай справе. А жа-ж нікому не з'яўляецца таямніцай, што Аддзел здароўя мае на гэта прызнаныя грошы. Тады — ці не лепш падтрымаць гэту ініцыятыву і сваёй фінансавай дапамогай зрабіць яе болей рэальнай чымся безрэзультатна раздумваць над размяшчэннем прызнанага ў выразных мэтах капіталу?

Ёсць пры вул. Алеі Школьнай старажытная будоўля — шляхецкі дворык з XVIII ст. Старэнькая і гнілая ўжо будоўля. Пагражае абвалам і смерцю выпадковым яго наведвальнікам. Трэба яе чым хутчэй разабраць — з чым згодзен павятовы архітэкт — і здаровы будаўнічы матэрыял выкарыстаць. Аднак мінуў ужо год, але Ваяводскі кансерватар у Беластоку ніяк яшчэ не можа зрабіць архітэктурнай інвентарызацыі. А час ідзе, дождж падае, вецер дуе...

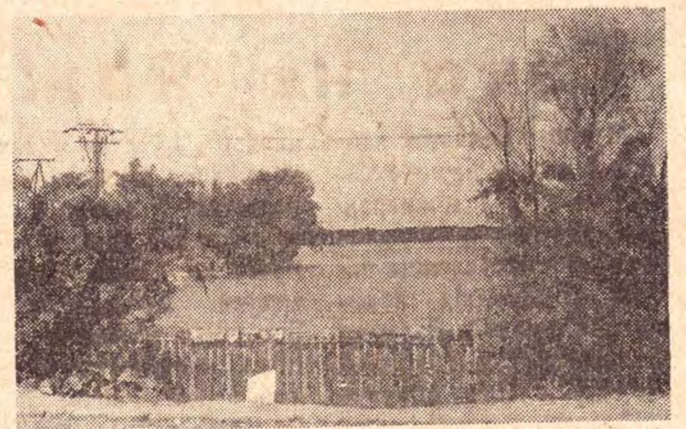
Пад парканамі некаторых вуліц ляжаць горбы каменняў. У мястэчку перабудоўваецца брук. (Аб чым мы пісалі ў «Ніве»). У будучым на рынку заквітнее прыгожы скверык, паўстане местачковы парк з лаўкамі. Старшыня ГРН-а — грам. Драшэвіч у гэтым упэўнены. — Пакуль што тут акалічныя гаспадары ў кожны чацвер прадаюць плады сваёй працы. Жывёльны рынак ужо перанесены на выган што каля бойні...

С. ЯНОВІЧ

Дружна працуюць

Добра працуе сельгаскааператыў у Васьках (Гайнаўскі павет). Старшыня гр. Алесь Граматовіч многа працы ўлажыў у падрыхтоўку пашы для кааператыўнай жывёлагадоўлі. Група касцоў (9 чалавек) скасіла і ўбрала больш 30 га сенажаці.

Ужо пачалася ўборка жыта. Намячаецца багаты ўраджай.

Від на возера ў Сыбе ля Элку.

Цялушэцкія агуркі

Вёска Цялушкі (Бельскі павет) славіцца не толькі ў сваёй акаліцы, але і на цэлае ваяводства з вырошчвання агуркоў.

Там, кожны гаспадар садзіць толькі агуркоў, што ў некаторых акаліцах цэлая вёска. Многа ёсць такіх гаспадароў, якія пакідаюць больш чым адзін гектар зямлі пад агуркі. Да гэтых можна залічыць Сцяпана Максімюка, Міфодзія Харытонюка, Надзю Васілюк, і многа многа іншых.

У апошніх гадах жыхары Цялушак садзяць агуркі не толькі на прызначаных ад вякоў там вялікіх гародах, але і ў полі.

З наступленнем вясны, цэлая вёска выходзіць на гароды, каб як найхутчэй, адзін ад другога падрыхтаваць глебу. Калі глеба ўжо гатова, тады цэлую справу саджэння агуркоў поўнасцю пераймаюць жанчыны. Кожная з жанчын стараецца, каб як найхутчэй пасадзіць. Яшчэ на дварэ стаіць цёмная ноч, калі цялушэцкія жанчыны, ціхенька, каб не разбудзіць суседкі, выходзяць у гароды. Гэта ўжо ўвайшло ў традыцыю, што першыя агуркі садзяць жанчыны ноччу.

Калі агуркі падрастуць, трэба іх палоць; робіцца гэта разоў тры, чатыры, а нават і больш, калі добрая гаспадыня. Многа ёсць работы пакуль яны вырастуць. У месяцы жніўні доўгімі караванамі едуць фурманкі — гэта цялушэцкія гаспадары вязуць агуркі ў Беласток. Мала калі можна спаткаць гаспадара ў Беластоку на рынку, каб ён не быў з Цялушак.

У гэтай вёсцы нават уперлася старая прымаўка. «У месяцы жніўні ў Цялушках можна ўбачыць неба і агуркі».

Агуркі жыхарам Цялушак прыносяць вялікія даходы, напрыклад гр. Сцяпан Максімюк, Надзя Васілюк, Мікалай Паўлючук бяруць па 15 тысяч і больш зл.

(аб)

Міхась Лапуць — добры каваль

Вельмі кепска гаспадарам у той вёсцы, дзе няма каваля. А вось у Поўднёвым Вострава (Сакольскі павет) няма бяды з тым, што няма дзе падкаваць каня, падрамантаваць воз ці плуг, ці што іншае. Каваль Міхась Лапуць выконвае ўсе працы. Трэба сказаць, што з яго добры каваль. Яго кавальскай працай усе ў вёсцы задаволены.

Мгр. В. Белаказовіч

«Мой родны кут, як ты мне мілы!..
Забыць цябе не маю сілы!
Не раз, утомлены дарогай,
Жыццём вясны мае убогай,
К табе я ў думках залятаю
І там душою спачываю».

Я. КОЛАС,
«Новая зямля»

СЛАЎНЫЯ ЛЮДЗІ ПАДЛЯШША

Гісторыя Падляшша, яго арыгінальная этнаграфія, багаты фальклор, моўныя ўласцівасці пакуль што мала даследаваны. Дзеля праўды трэба сказаць, што на старонках «Нівы» час-ад-часу з'яўляюцца артыкулы, у якіх часткова звяртаецца ўвагу на гэтыя пытанні. Таксама некаторыя матэрыялы братэрскага украінскага «Нашага слова» прысвечаны гісторыі поўднёвага Падляшша (ўсходне - поўночная частка Люблінскага ваяводства).

Падляшша займае такое месца, дзе на гістарычным шляху сустракаліся рознага роду ўплывы: беларускія, украінскія, польскія, рускія, літоўскія, нямецкія. Толькі падыходзячы гістарычна да Падляшша, можна выясніць яго спецыфіку і арыгінальнасць, яго дзіўныя лінгвістычныя перапляганні, толькі ўлічваючы мінулае можна зразумець цудоўную і на дзіва прыгожую, пявучую і мілагучную вусную народную творчасць падляшукоў. Трэба також помніць, што беларусы ў пагранічных часцях Беластоцкага і Люблінскага ваяводстваў жывуць у перамежку з украінцамі па сёлах.

Падляшша таксама з'яўляецца бацькаўшчынай некаторых беларускіх, украінскіх, рускіх і польскіх вучоных. Вось аб іх жыцці, дзейнасці, працы, навуковых дасягненнях, барацьбе за соцыяльнае і нацыянальнае вызваленне пастараемся расказаць на старонках «Нівы».

«О не кажы, што ты ў жыцці не маеш мэты
І што на свеце жыць не хочаш болей ты,
Бо ўжо ад мук і слёз душа твая збалела,
А ў свеце бруду шмат і горкай цемнаты!

О, не кажы, што ты ў жыцці не маеш мэты
І што ніхто яе ў жыцці не меў,
Павінна мэтай быць усіх — шырэць прасвету,
Усіх, хто цьму жыцця убачыці здалеў.»

КАНСТАНЦЫЯ БУЙЛА
(«Да працы»).

Міхась Баброўскі

(8.XI.1784 — 21.IX. 1848)

Міхась Баброўскі — сын Падляшша, беларускі вучоны, уніяцкі свяшчэннік, магістр багаслоўя і філасофіі, прафесар Віленскага універсітэта. Сучасны польскі выдатны мовавед Тадэуш Лер — Сплавінскі пісаў аб М. Баброўскім, што гэта „pierwszy w Polsce znawca piśmiennictwa cerkiewno-słowiańskiego, odkrywca jednego z najważniejszych zabytków cerkiewno - słowiańskich — Kodeksu Supraślskiego" (Tadeusz Lehr - Spławiński, Zarys dziejów słowianoznawstwa polskiego, Kraków, 1948, str. 8).

Вось мы цяпер на старонках «Нівы» пазнаёмімся з яго жыццём, навуковай працай, духовым складам і грамадскай дзейнасцю.

Дзяцінства і юнацтва Баброўскага

Міхась Баброўскі нарадзіўся 8 лістапада 1784 года ў Вульцы каля Кляшчэль, дзе яго бацька быў уніяцкім пробашчам. Калі яму было некалькі гадоў памерла яго маці. Выхаваннем як Міхася, так і яго старэйшага брата Язэпа, пазнейшага доктара філасофіі і права, заняўся іх бацька. У 1793 годзе спаўняецца Міхасю дзевяць гадоў і тады яго накіравалі ў пачатковую уніяцкую парафіяльную школу да Кляшчэль, на чале якой стаяў у той час яго хросны бацька, свяшчэннік Антон Сасноўскі, пазнейшы дастойнік уніяцкай царквы, вялікі знаўца грэка - уніяцкага абраду.

Кляшчэлеўская пачатковая школа працавала на высокім узроўні. Яна ўзнікла ў XVII стагоддзі і мела ў сваёй працы багатыя традыцыі. Ужо ў гэтай школе Міхась Баброўскі паказаў сябе ў якасці добрага, сумленнага, працавітага і здольнага вучня.

У 1797 годзе Міхась Баброўскі паступіў у слаўную тады на ўсім Падляшшы школу піяраў у Драгічыне. Вучыўся ён ахвотна, звяртаў вялікую ўвагу на матэматыку і нямецкую мову.

У 1803 годзе М. Баброўскі закончыў школу піяраў і ў гэтым-жа годзе пачаў вучобу ў дзяржаўнай прускай гімназіі ў Беластоку. Тут ён вучыўся на працягу трох гадоў і ў 1806 годзе закончыў гімназію з сярэбранай медаллю. Вынёс ён з школьнай лавы грунтоўныя, глыбокія веды, асабліва-жа класічных і сучасных моваў.

Баброўскі шчыра хацеў прадоўжваць сваю навуковую адукацыю. Аднак недахоп сродкаў перашкаджаў гэтаму. Некаторы час ён заставаўся настаўнікам у Беластоку, даваў прыватна лекцыі і сам вучыўся прыватна.

Міхась Баброўскі быў чалавекам таго складу розуму, які імкнуўся да навукова - даследчай працы. Гэтаму спрыяў уніяцкі манастыр у Супраслі над Беластокам. У манастырскай бібліятэцы было шмат багатых рукапісных і друкаваных беларускіх, украінскіх, польскіх і стараславянскіх забыткаў. Таму не дзіўна, што кожную вольную хвіліну малады Баброўскі праводзіў у Супраслі, праседжваў у гэтай бібліятэцы, пазнаваў родную мінуўшчыну, культуру і стараславянскую мову. Па-

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

З настаўніцкай нівы

Чалавек творчай працы

Было гэта зараз пасля 1812 г., калі адступалі войскі Напалеона ў адной з вёсак Беласточчыны застаўся французскі салдат, з разбітага войска, які пазнаёміўся тут з дзяўчынай, ажаніўся з ёю і мусіць адтуль узялася на Беласточчыне сям'я Монсюляў. Праўнук француза Язэп Монсюль па сённяшні дзень з'яўляецца настаўнікам у Маліннiках, Бельскі павет.

Пяць год таму назад прыехаў ён у гэтую школу і стаў працаваць загадчыкам. Зразу загадчыку не падабалася новае месца.

Хадзіў, аглядаў пусты школьны панадворак, бадзяўся па аколіцы, размаўляў з гаспадарамі, глядзеў як яны гаспадараць. Пастанавіў пры дапамозе школьных дзяцей загаспадараваць цэлы гектар прышкольнай плошчы. Зняўшы дзярно, каменне, выраўняўшы ямы, дзеці сталі закладаць роўныя палеткі, загоны, клумбы, на якіх па загаду Монсюля пасадзілі дрэўцы, кусты, пасеялі травы, збожжа, гароднiну і г. д. Загадчык Монсюль захапіўся работай. Хоць пажылы век (38 год настаўніцкай працы) ён разам з дзяцьмі працаваў і падчас ўрокаў і пасля ўрокаў, растлумачваючы адначасова, як і што трэба сеяць або садзіць. Прышкольны ўчастак змяніўся ў вялікі агарод. Замілаванасць настаўніка ў прыродзе, яго ахвота да працы, зрабілі вялікі ўплыў на дзяцей. Маладыя энтузіясты Монсюля стварылі гурток юных натуралістаў, у які ўвайшло 70 дзяцей. У адной зале школы ўстаноўлены акварыумы з рыбкамі, тэрарыумы з вужамі, яшчаркамі і іншымі паўзунамі, сотні вазонікаў з рознымі раслінамі.

Цяпер, у часе канікул, у будынку школьным спакойна, толькі па вокнах пнуцца да сонца вазонавыя кветкі. Загадчыка Монсюля я застаю ў гародзе.

Разам з ім абходзім ўсе палеткі; расце тут больш чым 50 розных культур — збожжа, гародніна, кусты, дрэвы і травы. Монсюль з гонарам паказвае школьнае багацце.

— Маім жаданнем, — гаворыць ён, — з'яўляецца — прышчапіць дзецям любоў да прыроды, да працы, да вырошчвання гародніны, кветак, а перш за ўсё, прызвычаіць выкарыстоўваць кожны кавалак зямлі ляжачай аблогам. Сённяшнія мае вучні, — гэта за год, два, сапраўдныя гаспадары.

Ці праца Монсюля дае належныя рэзультаты? Так!

Здабыты вопыт юныя натуралісты выкарыстоўваюць у гародах і агародчыках сваіх бацькоў.

Каля школы ёсць плянтацыя тапалі. Дзеці бяруць адтуль дрэўцы і абсаджваюць будынкі, панадворкі сваіх бацькоў, дарогі. Штораз часцей збіраюцца ў школьным гародзе (асабліва ў нядзелю) сяляне. Монсюль старанна растлумачвае ім, усё, што можа. Яны з цікавасцю аглядаюць усе расліны. Монсюль вырошчвае памідоры аб вазе 1 кг. 300 грамаў штука, якія штогод пасылае на выстаўку. У гэтым годзе да 18 чэрвеня ў яго ўжо нарасла маладая бульба. Сапраўды, у школьным гародзе, які з'яўляецца Монсюлю ўлюбёным месцам, ёсць шмат чаму дзівіцца, здаецца, што ты не ў настаўніка, а ў агранома ці інжынера, на доследным палетку. А ўсёж-такі ён з'яўляецца толькі звычайным настаўнікам.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Адбудова старых забыткаў

Супрасль і яго забыткі, вядомы бадай што ва ўсёй Польшчы, а наваг па-за яе межамі.

Самым дарагім забыткам была царква, пабудаваная на пачатку XIV стагоддзя. Царква была цудоўным увасабленнем усходняй архітэктуры, пабудавана маўрытанскім, гатыцкім і візантыйскім стылямі. Унутры аздоблена містэрна зробленымі царскімі варотамі. Сцены, скляенне і каланады, былі пакрыты іконастасамі, незлічонай колькасцю абразоў фрэскамі, якія нагадвалі мастацтва поўднёвых славян. Быў і прыгожы абраз Супрасльскай Багародзіцы і цэлая галерэя абразоў фундатараў Супрасля.

Адступаючыя ў 1944 годзе немцы знішчылі гэты забытак.

Супрасльская царква да 1944 года.

У сучасны момант урад Польскай Народнай Рэспублікі, дацэньваючы каштоўнасць старых забыткаў, прыняў пастанову аб рэканструкцыі супрасльскай царквы.

Ужо зараз ідуць работы пры адбудове забытка беларускай культуры. За некалькі год царква атрымае свой ранейшы выгляд.

Тэкст і фота — А. А.

Адкрыццё помніка ў Нараўцы

(*Працяг са стар. 3*)

«Слава загінуўшым у барацьбе з фашызмам і ў барацьбе за ўмацаванне народнай улады!»

Ніжэй бачым на помніку прозвішчы памардаваных:

Павал Стульгіс, Павал Стульгіс, Мікола Стульгіс, Павал Красоўскі, Аляксандар Чарнецкі, Павал Лапінскі, Павал Валкавыцкі, Янка Ляшчынскі, Янка Еляневіч, Пятро Кабуць, Уладзімір Трусевіч, Мікола Леўша.

Праз некалькі хвілін да помніка сталі набліжацца прадстаўнікі жыхароў і ўстаноў Нараўкі, а таксама прадстаўнікі некаторых устаноў з Гайнаўкі, якія ў падножжы помніка палажылі вялікія вянкі.

Пасля ўрачыстасці адкрыцця помніка адбыліся спартыўныя спаборніцтвы, а таксама мастацкая частка самадзейнікаў з Ласінкі, Скупава і Гайнаўкі.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Беларускі даваенны друк аб Беласточчыне

Гартаем пажоўклыя старонкі першага нумара «Летапісу Таварыства Беларускае Школы», з месяца мая 1933 года. А вось некалькі цікавых звестак:

«Беластоцкая Акружная Управа ТБШ складае падзяку студэнтам-беларусам Варшаўскага і Віленскага універсітэтаў за прачытанне ў гуртках ТБШ 27 лекцыяў і за вечаровыя заняткі з дарослымі пад час калядных свят» ...«у наступных мястэчках і вёсках: — Міхалова, Гарадок, Новая Воля, Тапільцы, Дзерлякова, Залукі, Валілы, Пяшчанікі, Навасёлкі, Меляшкі, Белявічы, Рушчаны, Зачэрляны, Касцюкі і Бацюты».

У далейшым пішацца:

«Новыя гурткі ТБШ утворана ў Мілейчыцах (Семятыцкі пав.) (17 асоб) і ў Сеськах пад Заблудавам».

«Акружная Управа ТБШ выносіць шчырую падзяку гр. Піліпу Кізевічу за Яго карысную працу па арганізацыі курсаў для дарослых пры гуртках ТБШ, а Тапільскаму гуртку — за дапамогу натураю сябрам Акр. Упр. у Беластоку».

«Беларускі Студэнцкі Саюз у Вільні складае шчырую падзяку Тапільскаму гуртку ТБШ за прысланыя грошы, якія ў цяжкія часы з'яўляюцца для нас значнай матэрыяльнай дапамогай. Адно тое, што аб нас не забылася родная вёска, якая і сама сёння жыве ў не менш цяжкіх умовах, прыносіць нам вялікае духовае падтрыманне. Мо' недалёкая будучыня дасць нам магчымасць скласці Вам большую ад гэтае падзяку.

Урад».

ся

Сядзіць у хаце

Ніна Косін з Сычоў (Семятыцкі павет) закончыла швейны тэхнікум. У той час ўсе гаварылі, што ў нас вельмі мала тэхнікаў-тэхнолагаў у швейных арцелях. Аказваецца, што гэты спецыяліст не можа нідзе знайсці працы, хаця ў нас тэхнікаў - тэхнолагаў вельмі мала.

Чамусьці нашыя ўстановы не ідуць насустрач маладым спецыялістам.

ступова ён усё больш і больш уцягваўся да архіўнай і палеаграфічнай працы, што мела вялікае значэнне ў яго развіцці, як вучонага.

У Віленскім універсітэце

Летуценны малады хлапец стараўся выкарыстаць усе магчымасці для працягвання сваёй вучобы. Ён марыў аб тым, каб паступіць у Віленскі Універсітэт. Хутка надарылася такая мажлівасць. Справа ў тым, што ў 1808 годзе пры Віленскім Універсітэце была адчынена Галоўная Семінарыя — вышэйшая, тэалагічная школа. Яна была незалежнай ад касцельных і царкоўных уладаў, мела цесную сувязь з універсітэтам, становячы інтэгральную частку факультэта маральных і палітычных навук. У гэтай Семінарыі вучыліcь як каталікі, так і уніяты. Валерыян Харкевіч падкрэслівае той факт, што ў Семінарыі

„stale spotykamy wśród młodych kleryków młodzież unicką, której sądzone było odegrać decydująca rolę w dziejach unickiego i prawosławnego Kościoła". (Walerian Charkiewicz, Zmierzch Unii Kościelnej na Litwie i Białorusi, Słonim, 1929, str. 46).

„Seminarium Główne ze względu na niezależność wobec władz duchownych i podporządkowanie rządowi uniwersyteckiemu, a przede wszystkim ze względu na samą organizację, zbudowaną podług wzorów wiedeńskich, „józefińskich," — spotkało się z opozycją zakonów, mających pokrywać koszty utrzymania tej uczelni, i ze stosunkiem zdecydowanie nieżyczliwym ze strony większości biskupów. Główny organizator Seminarium Głównego, biskup Stroynowski, dawny członek Komisji Edukacyjnej, niewiele jednak sobie robił z protestów i kwasów przeciwników i zakreślił szeroki (aż za szeroki) program studiów dla alumnów, zmuszając ich do poznania nie tylko przedmiotów ściśle teologicznych i filozoficznych, lecz — nauk przyrodniczych, prawniczych oraz filologicznych. Alumni Seminarium Głównego mieszkali razem w gmachu poaugustyjańskim na Bakszcie, tamże słuchali wykładów z zakresu teologii, na inne zaś wykłady uczeszczali razem ze studentami świeckimi do gmachu głównego przy kościele św. Jana.

Przeładowanie programu studiów teologicznych naukami świeckimi dawało się ujemnie we znaki, rozpraszając wysiłek alumnów i utrudniając im pogłębianie wyrobienia ascetycznego i religijnego, — natomiast jednostkom zdolnejszym lub mającym rozleglejsze zainteresowania otwierało bardzo szerokie pole do popisu i porywało do intensywnej pracy". (Walerian Charkiewicz, Bez steru i busoli. Sylwetka księdza prof. Michała Bobrowskiego, Wilno, 1929, str. 16-17).

Міхась Баброўскі ад 1808 г. вучыўся ў Семінарыі. Акрамя тэалогіі ён там вывучаў філалогію, матэматыку, гісторыю, класічныя і сучасныя мовы. 15 мая 1811 г. ён атрымаў навуковую ступень магістра філасофіі. 24 чэрвеня 1811 г. дасягнуў ён да вучонай ступені магістра прыкладных навук і быў адзначаны такжа грамадскай ўзнагародай 100 рублёў. У 1812 годзе ён канчае са ступенню магістра тэалогіі чатырохгадовы курс навук у Галоўнай Семінарыі.

Летам 1812 г. выбухае французска - руская вайна. Войскі Наполеона займаюць Вільню. Аднак ваенныя падзеі гэтага перыяду не перашкаджаюць навуковай працы Баброўскага. Ён ізноў едзе ў Супрасль, дзе начынае сістэматычныя пошукі, навуковыя разведкі і даследванні. Ужо тады ён натрапляе на сляды беларускай Заблудаўскай друкарні, якую ў 1568 годзе залажыў Рыгор Хадкевіч, а такжа на сляды маскоўскіх друкароў Івана Фёдарава і беларуса Шімафея Мсціслаўца, якія, выгнаныя з Масквы ў 1564 годзе знайшлі сваё прыпынішча ў Заблудаве і тут выдрукавалі некалькі кніг, якія сёння з'яўляюцца вялікай рэдкасцю. Баброўскі таксама апісаў лёсы заблудаўскіх друкароў.

Калі пасля напалеонаўскіх воен Віленскі Універсітэт нанова пачаў працу, тады ізноў Міхась Баброўскі прадоўжвае сваю адукацыю ў гэтай вышэйшай навуковай установе. Ён вывучае рымскае грамадскае і рэлігійнае права, гебрайскую і італьянскую мовы. У 1814 годзе Баброўскі атрымаў вучоную ступень магістра права.

У часе сваёй вучовы дружыў ён з сакратаром універсітэта славутым літоўскім вучоным Казімірам Контрымам. Пры яго дапамозе Баброўскаму ўдалося агрымаць намесніка кафедры святога Пісання. Ад 1814 г. да 1817 г., у якасці дацэнта, Баброўскі выкладае св. пісанне, маральную тэалогію, і палітычныя навукі.

Да духоўнай рэлігійнай дзейнасці Міхась Баброўскі не імкнуўся.

„Młody zastepca profesora, —

— miał przed sobą otwartą drogę do kariery duchowej i naukowej, ale wahał się widocznie co do zerwania ze stanem świeckim i oddania się całkowitego służbie duchowej. Nawet po objęciu katedry nie przyjmuje Bobrowski święceń kapłańskich, jak gdyby mając nadzieję, że będzie mógł wyłącznie poświęcić się nauce, nie krępując się ślubami kapłańskimi... Święcenia kapłańskie przyjął dopiero w r. 1815 z rąk biskupa sufragana wileńskiego Adriana Hołowni. Przedtem złożył Bobrowski śluby zachowania celibatu. Ten fakt jest również zastanawiający. Dlaczego Bobrowski nie poszedł śladem bezwzględnej większości parochów unickich i nie ożenił się przed święceniami? Główną przyczyną, dla której nieliczni parochowie zachowywali bezżeństwo, było pragnienie kariery. Posiadając dyplom uniwersytecki i nie mając żony, można było prawie napewno liczyć na zdobycie mitwy biskupiej. Czy dążył do tego Bobrowski? Prawie na pewno można twierdzić, że — nie... Ale jeżeli. co najprawdopodobniejsze, nie myślal Bobrowski wcale o karięrze duchowej, jednak już stanął w pierwszych szeregach. świeckich księży unickich był przez innych traktowany jako kandydat na wyższe stanowisko w Kościele grecko - katolickim i wskutek tego już w r. 1817 został mianowany przez metropolitę Bułhaka kanonikiem kapituły brzeskiej.

Ale duchowne odznaczenia Bobrowskiego malały wobec wyróżnienia go na polu naukowym i wobec otwierania się coraz bardziej wabiących perspektyw". (W. Charkiewicz, Bez steru i busoli, Wilno, 1929, str. 20 — 22).

Адсюль відна, што Міхася Баброўскага больш за ўсё прыцягвала навукова - даследчая праца. Адам Чартарыжскі, куратар Віленшчыны, у 1817 годзе запрапанаваў Баброўскаму навуковую камандзіроўку ў замежныя краіны, каб там вывучаць св. пісанне. а такжа славянскія і ўсходнія мовы.

(*Працяг будзе*)

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Колькі можа жыць чалавек?

Колькі можа жыць чалавек. Які яго век — 60, 80 або 100 год? Чым растлумачыць, што некаторыя людзі жывуць на свеце 120 — 150 год і нават больш? Што гэта — шчаслівы дар лёсу ці незвычайныя асаблівасці арганізма? Ці можна дабіцца, каб кожны чалавек жыў не менш чым сто год.. Бадай, не знойдзеш такога чалавека, якога б не цікавілі гэтыя пытанні. Мы звярнуліся з просьбай адказаць на іх да акадэміка Акадэміі навук БССР прафесара В. А. Лявонава. Васіль Антонавіч узначальвае нядаўна створаны ў акадэміі сектар па праблеме даўгалецця і з'яўляецца сапраўдным энтузіястам гэтай справы.

— Трэба вам сказаць, — пачаў ён свой расказ, — што гэтае пытанне хвалюе чалавецтва ўжо многія стагоддзі. Людзі дзесяткамі, сотнямі год шукалі цудоўны «элексір жыцця», які вяртаў бы старым іх маладосць.

Сто год іншы раз не выпадкова называюць векам чалавека. Пасля доўгіх назіранняў вучоныя ўстанавілі, што ў жывёльным свеце дзейнічае цікавы біялагічны закон: арганізм млекакормячых жыве прыкладна ў чатыры разы больш таго часу, які патрэбен яму да поўнай сталасці. Скажам, калі арганізму патрэбна 10 год на поўную сталасць, то на жыццё яму адпушчана прыродай 40 год. Бываюць, праўда, і адхіленні, але ў пераважнай большасці ў бок павелічэння жыцця.

Ці ёсць у нас падставы сцвярджаць, што гэтаму закону падпарадкоўваецца жыццё чалавека? Безумоўна, ёсць, бо чалавек, — гэта не што іншае, як істота жывёльнага свету, якая дасягнула найвышэйшага свайго развіцця. Сталенне ж чалавечага арганізма адбываецца на працягу 25 — 28 год. Вось і атрымліваецца, што нармальны век чалавека — гэта сто год. І калі гэты «мінімум» не вытрымліваецца, значыць мы маем справу з нейкімі сіламі, якія разбураюць арганізм чалавека, прымушаюць яго заўчасна старэць і гінуць.

Згодна з перапісам 1939 года, у нашай краіне жыло каля 30 тысяч чалавек ва ўзросце звыш ста год. Ясна, што гэта не простая выпадковасць, не капрыз прыроды. Арганізм чалавека, трапіўшы ў спрыяльныя ўмовы, нармальна развіваецца і нармальна старэе. У такім разе старасць, як мы яе разумеем, адступае за стогадовы ўзрост.

Вы ведаеце, як кітайцы называюць 60 — 75-гадовы ўзрост? Найбольш жаданым перыядам або творчым узростам. У гэтым ёсць глыбокі сэнс. Сапраўды, за шэсцьдзесят год жыцця чалавек набывае багаты жыццёвы вопыт, веды. Іменна толькі цяпер яму і жыць, тварыць! Але так здараецца, што часцей за ўсё тут яго падпільноўваюць розныя хваробы і смерць. Наша задача — задача вучоных — падоўжыць гэты перыяд, не даць арганізму чалавека заўчасна старэць.

— Скажыце, Васіль Антонавіч, якімі канкрэтнымі пытаннямі будзе займацца новы сектар?

— Сектар створан на базе нашай лабараторыі, дзе мы ўжо даўно вывучаем ролю мікраэлементаў у арганізме чалавека. Распрацоўка гэтага выключна важнага пытання будзе працягнута.

Неўзабаве павінны быць створаны новыя лабараторыі: узроставай фізіялогіі, узроставай біяхіміі і эндакрыналогіі. Для таго каб падоўжыць перыяд старасці, мы павінны дэталёва вывучыць усе перыяды жыцця чалавека з моманту яго зародку, ведаць, што падаўжае і што скарачае кожны перыяд, навучыцца кіраваць кожным перыядам. Напрыклад, быт, харчаванне, здароўе цяжарнай маці з'яўляюцца важнейшымі прадпасылкамі даўгалецця будучага чалавека.

Мы будзем дэталёва вывучаць тыя ўмовы, у якіх становіцца магчымым існаванне арганізма 120—150 і больш год. Ужо цяпер нам ясна, што правільнае, рацыянальнае харчаванне з'яўляецца самай важнай умовай шматгадовага жыцця. У гэтай галіне мы яшчэ многае не ведаем. Намі будуць вывучацца і многія іншыя фактары, якія аказваюць уплыў на працягласць жыцця чалавека: праца, быт і г. д.

— Скажыце, калі ласка, які ўплыў на працягласць жыцця аказвае клімат? Чым тлумачыцца, што людзі ўзростам звыш ста год часцей за ўсё сустракаюцца ў паўднёвых раёнах?

— Вядома, клімат адыгрывае пэўную ролю ў жыцці чалавека. У паўднёвых, асабліва горных раёнах выключна чыстае паветра, і гэта робіць станоўчы ўплыў на здароўе. У склад нашага арганізма ўваходзіць ёд. Нястача яго можа прывесці да цяжкага захворвання. Дык вось у Алэсе ў паветры яго знаходзіцца якраз столькі, колькі патрэбна арганізму чалавека. Мы ж з вамі вымушаны атрымліваць яго з прадуктамі, з вадой. А потым у рацыён жыхароў поўдня ўваходзіць вельмі многа фруктаў і гародніны. Гэта з'яўляецца галоўным.

Будынак Акадэміі навук Беларускай ССР.

Але не трэба перавялічваць кліматычны фактар. Паводле даных рэспубліканскага процізобнага дыспансера, толькі ў 60 раёнах Беларусі жыве 116 чалавек узростам звыш ста год. Так што ў нас з вамі перспектывы выдатныя...

— Ці не маглі б вы, Васіль Антонавіч, сказаць некалькі слоў аб метадзе лячэння старасці навакаінам, які прапанаваў румынскі акадэмік К. І. Пархон?

— Баюся, што прыдзецца вас трохі расчараваць. Акадэмік Пархон зыходзіць з таго, што старэнне арганізма — гэта паталагічны працэс, хвароба, якую можна лячыць. Выходзіць, што ўсё жывое хварэе гэтым відам хваробы. На маю думку, гэта няправільна. Старэнне — заканамернасць для ўсяго жывога на зямлі, а не хвароба. Вярнуць старому арганізму перыяд, які папярэднічаў старасці, немагчыма. Іншая справа, што іменна ў гэты перыяд у арганізме адбываюцца многія парушэнні, якія прыводзяць да заўчаснага старэння, адрахлення і смерці. Вось гэта і з'яўляецца паталагічнай старасцю, якую трэба і можна лячыць.

Пархон вылечвае не самую старасць, а некаторыя хваробы, якія ёй спадарожнічаюць (артэрыясклероз і інш.). Тут ён дасягнуў значных поспехаў і гэта адмаўляць нельга. Стары здаровы чалавек адчувае сябе выдатна, аднак гэта зусім не азначае, што ён вылечыўся ад старасці. Акадэмік Пархон праводзіць доследы і па стымуляцыі арганізма рознымі гармонамі (шчытавідны, палавы). Зразумела, яны аказваюць некаторы ўплыў на «амалоджванне» арганізма, але і гэты шлях няправільны, паколькі не ад адных толькі гармонаў залежыць старэнне.

— А якое месца ў барацьбе за доўгалецце чалавека зойме перасадка органаў, доследы па якой небеспаспяхова вядуцца ў Маскоўскім інстытуце хірургіі?

— Даволі вялікае. Гэтая галіна медыцыны выклікае ўсеагульную цікавасць. І гэта зразумела. Мы часта з'яўляемся сведкамі смерці з-за хваробы аднаго якога - небудзь органа: сэрца, лёгкіх, нырак і г. д. А што было б, калі б мы навучыліся замяняць органы, як, скажам, замяняюцца дэталі машын? Якой бы колькасці людзей мы захавалі здароўе і жыццё! Сённяшняя медыцына яшчэ не мае для гэтага сродкаў. Аднак гэта не значыць, што заўтра мы не дасягнем поспеху.

У нас ёсць усе ўмовы для таго, каб падоўжыць чалавечае жыццё. Недалёкі ўжо той час, калі смерць чалавека ва ўзросце раней чым сто год будзе вельмі рэдкай з'явай.

Запісаў

М. МАТУКОЎСКІ

(«Звязда»)

СЦЯПАН АЛЕКСАНДРОВІЧ

ЯНКА КУПАЛА і польская крытыка

(Працяг са стар. 3)

імкнулася перацягнуць яго на свой бок, заклікала адмовіцца ад вострапалітычных і сацыяльных пытанняў і раіла асноўную ўвагу аддаць «вечным» тэмам і апісанню прыроды. Гнеўным адказам Я. Урбану і многім іншым «прыхільнікам» былі суровыя і гордыя словы беларускага песняра:

Вы, паны, мяне з песняй к сабе прызываеце, —
Майго люду апець справядлівую справу;
Рай, ніколі нясчэны, вы мне адкрываеце:
Знайду, кажаце, ў гэтым і долю і славу...
Так, паночкі, у будучу славу не верыцца,
І пустых абяцанак мне слухаць няміла;
А што ў сэрцы маім і душы цяпер дзеецца,
Буду пець, грэмка пець, пакуль возьме магіла.
Буду пець не за славу, праз вас абяцаную;
Буду пець, бо люблю свайго краю паляны.
Буду пець, бо люблю сваю песню загнаную;
Буду пець, бо мне дар гэты долай пасланы.
(«Адповедзь»)

Не абышлося і без адкрытых варожых выступленняў супроць творчасці Я. Купалы. Польскі друк (асабліва «Газета цодзенна», «Кур'ер віленскі» і іншыя варшаўскія і віленскія выданні) ужо мелі багаты «вопыт» у справе тэндэнцыйных зласлівых выступленняў супроць беларускай літаратуры, у якіх адчувалася заалагічная нянавісць да беларускага народа і яго культуры. Пісакі розных масцей з польскага буржуазна - нацыяналістычнага лагеру, якія ўсё яшчэ выношвалі планы аб аднаўленні Польшчы з уключэннем беларускіх і ўкраінскіх зямель, са скуры вылузваліся, каб даказаць, што нібыта няма ні Беларусі, ні беларускага народа, ні беларускай мовы, ні тым больш беларускай літаратуры.

На гэты раз супраць беларускай літаратуры ўвогуле і творчасці Я. Купалы ў прыватнасці выступілі на старонках польскіх газет «Праўда» і «Кур'ер варшаўскі» З. Пяткевіч і Ч. Янкоўскі. Яны пачалі ў польскім друку вострую палеміку вакол драматычнай паэмы Я. Купалы «Адвечная песня», якую так высока ацэньваў Максім Горкі і раіў «перакласці яе на вялікарускую мову»[3]).

Польскі буржуазна - нацыяналістычны крытык Зянон Пяткевіч[4]) у артыкуле «Янка Купала. «Адвечная песня»[5]) выступае з рэзкімі нападкамі на паэму. Пачынае свой артыкул ён такімі тэндэнцыйнымі высновамі: «Беларускі народ ніколі не меў і не мае сваёй літаратуры. Стварыла яе польская інтэлігенцыя. Створана яна штучным чынам, у значнай ступені не адлюстроўвае ні душы народа, ні яго звычаяў, традыцый, вераванняў, ні нават складу яго мовы». Пасля такога «уступу» З. Пяткевіч прыступае да крытычнага «разгляду» паэмы «Адвечная песня». Яму ў купалаўскім творы не падабаецца ўсё: — ідэйны змест, і вобраз селяніна, і кампазіцыя паэмы. З заядлым і «петушыным» задзёрам З. Пяткевіч імкнецца даказаць, што «смутак і плач у творы Я. Купалы штучныя», а будова «наіўная», бо нібыта паэт трапіў «на фальшывыя сцежкі — і ўзнік твор меладраматычны». Асабліва не падабаюцца аўтару артыкула малюнкі цяжкай сялянскай нядолі і прыгнечання: «Аўтар ні на хвіліну не дазваляе беднаму мужыку забыць, што ён ёсць самы нешчаслівы пад сонцам, што яго праца на раллі—гэта цяжкая праца катаржніка. Нават на ўрачыстыя святы ён прысылае да яго падатковых агентаў і зборшчыкаў збожжа, пазычанага ў магазіне».

З. Пяткевіч з глыбокадумным выглядам «знаўцы» беларускага фальклору дакарае Я. Купалу, што нібыта аўтар паэмы не ведае сапраўдных народных песень і толькі падрабляецца пад іх. Прывёўшы словы пастушка:

Як у служкі сходзяць леты —
У пастуха,
Пытай маці птушкі гэтай —
Канюха.
Запытайся гэтай хмары —
Гэтых слёз,
Гэтай кветкі на папары —
Гэтых лоз, —

ён робіць вывад: «Гэта гаворыць не пастушок, а інтэлігент, які ўлез у яго скуру». На думку польскага крытыка сапраўды народнымі творамі з'яўляюцца толькі вясёлыя і жартаўлівыя песні — пра трох Васілёў ці «За гародам вецер вее, там Мікіта жыта сее». А Купала, маўляў, не ідзе гэтай дарогай, а лішні раз селяніну напамінае пра нядолю, падаткі, даўгі, засуху і недарод».

У заключэнне гэты польскі нацыяналіст даходзіць да такіх бессаромных езуіцкіх выпадаў супраць паэмы «Адвечная песня»: «Ці не лепш было-б замест штучных слёз даць селяніну папулярную брашуру пра штучнае ўгнаенне?».

(Працяг будзе).

1) В Р Вегняровіч. «Маладая Беларусь». «Świat słowiański», том І, Кракаў, 1912 стар 178.

2) «Жалейка» Янкі Купалы. «Przegląd Powszechny», том 108, Кракаў, 1910, стар. 434.

3) Пісьмо М. Горкага да А. С. Чарамнога. «Янка Купала» (Зборнік матэрыялаў .), 1952 г., стар. 261.

4) З. Пяткевіч — польскі буржуазны пісьменнік, родам з Беларусі (Рэчыцкі павет), быў рэдактарам «Віленскай газеты».

ь сж

5) «Prawda» «Варшава, 1910 г., №39.

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Дачакалася Трасцяніца

Яшчэ два гады таму назад з Трасцяніцы нават у павятовае мястэчка Гайнаўка цяжка было даехаць не толькі далей. Трэба было ісці 5 км. у Нарву адкуль адзін раз у дзень езздзіў ПКС у Бельск. Цяпер да Трасцяніцы штодзённа прыходзіць тры аўтобусы.

Верхлес крадзе лес

У масіве Супрасльскіх лясоў на Сакольшчыне ляжыць вялікая лясная вёска Верхлес. Назва «лясная» вельмі трапная і гэта не толькі таму, што Верхлес ляжыць пасярод лесу, але перш за ўсё таму, што жыхары гэтай вёскі славяцца кражай лесу. Гэта ўжо ўвайшло ў традыцыю вёскі. Крадуць не толькі на свае патрэбы (тут няма ўжо такіх вялікіх патрэб, бо вёска збудавана вельмі добра) але і на гандаль, спекуляцыю.

Лясная ахова і міліцыя зжылася ўжо з такім становішчам.

— Ну што-ж, жывуць у лесе, ці-ж ад іх усцеражэш лес? — кажуць яны.

Калі так далей пойдзе, дык каля Верхлесу зусім не будзе лесу.

(в. б.)

600 матацыклаў

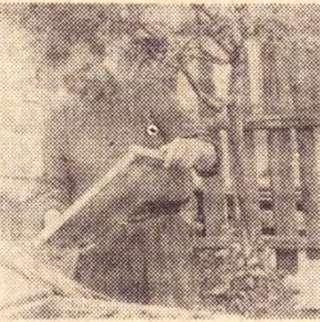
У Гайнаўскім павеце ў гэтым годзе ёсць зарэгістрыраваных больш 600 матацыклаў. Да 1939 года жыхары Гайнаўшчыны не мелі нават гэтай колькасці зарэгістрыраваных веласіпедаў, а матацыклаў зусім не было. (мх)

Яму ў вёсцы зайздросцяць

Так ужо на вёсцы вядзецца, што, калі аднаму гаспадару лепш зародзіць у полі, садзе ці агародзе, то іншыя яму зайздросцяць. Такім гаспадаром, якому зайздросцяць іншыя, з'яўляецца Трахім Лукашук у вёсцы Грэдалі, у Бельскім павеце.

Трахім Лукашук змалку цікавіўся сельскай гаспадаркай. Калі ўжо стаў гаспадарыць, шмат чытаў, шмат чаго сам па сабе вывучаў і, як земляроб, сам практыкаваў на сваім полі. Яшчэ перад вайною ён вёў доследныя палеткі, на якіх вырошчваў збожжа, бульбу, травы і іншыя культуры.

І так доследныя палеткі ён вядзе па сённяшні дзень На гэтых палетках ён застасоўвае розныя сумесі ўгнаенняў, розныя спосабы апрацоўкі глебы; вырошчвання раслін, збожжа.

Трахім Лукашук у сваім садзе.

Набыты вопыт выкарыстоўвае на ўласным полі. Напрыклад: у 1957 г. Лукашук сабраў 14 цэнтнераў яравой пшаніцы з гектара, калі іншыя гаспадары ў яго вёсцы сабралі па 8—10 цэнтнераў.

Незалежна ад таго Лукашук займаецца садаводствам і гадоўляй пчол — і ў гэтай галіне атрымаў выдатныя вынікі.

У след за бацькам пайшоў і яго сын, які закончыў сельскагаспадарчую школу ў Бельску Падляскім.

Лукашук чытае кніжкі, часопісы, любіць працу на гаспадарцы, гаспадарыць па-новаму, — вось і ўся таямніца, дзякуючы якой атрымоўвае выдатныя рэзультаты.

Тэкст і фота — А. А.

Здзекуецца над бацькамі

Мікола Ляшэўскі з вёскі Агароднікі (Гайнаўскі павет) часта б'е свайго роднага бацьку і матку. Ён ужо жанаты і мае дзеці. Каб ён ведаў, што яго дзеці будуць так адносіцца, як ён да свайго бацькі, то напэўна яму вельмі прыкра было-б цяпер іх выхоўваць.

Адзін супроць усіх

Восенню 1957 года гаспадары вёскі Новабеpазова пастанавілі пабудаваць у вёсцы новую дарогу.

Вясною г. г. 105 гаспадароў Новаберазова прыступілі да працы. Толькі адзін Андрэй Мароз, супроцьставіўся. Ён не толькі адказаўся дапамагчы, але кінуўся з сякерай на старшыню ГРН і дарожнага майстра, калі яны да яго прыйшлі па гэтай справе.

(А. А.)

Небяспечнае кіно

У Драгічыне (Семятыцкі павет), вельмі дрэнна пабудавана зала кіно. У мінулым было там дзве залы парагароджаны сцяною. Сцяну гэту раскідалі і цяпер пагражае небяспека, што паверх можа заваліцца, таму што няма падпоры.

Ёсць ужо нават трэшчына. Пара, як найхутчэй узяцца за рамонт, каб запабегнуць няшчаснаму выпадку.

Музыкант

У аколіцах Нарвы надзвычайнай папулярнасцю карыстаецца музыкант з Рыбакоў (Гайнаўскі павет) Янка Шайнога. Калі ён іграе на вяселлі, або забаве, то тады вельмі людна, таму што ён іграючы прыгожа спявае. Апрача таго, Янка Шайнога не іграе розных там рок-канроляў і выкрутасаў.

30 разоў дружбантам

Віцька Курчэвіч з Гуран (Сакольскі павет) амаль у кожнага ў сваёй вёсцы гуляе на вяселлі. Яго заўсёды просяць за дружбанта. Ужо больш 30-ці разоў быў ён у гэтай ролі. Многа разоў прышлося быць дружбантам і ў суседніх вёсках. З гэтага вынікае, што Віцька Курчэвіч карыстаецца вялікім аўтарытэтам і пашанаю сярод моладзі і старэйшых.

Пакрыўджаны

Мікола Данілюк з Сапоў (Гайнаўскі павет), сапраўды, пакрыўджаны ў гэтым годзе няшчаснымі выпадкамі. Тры месяцы таму назад п'яны шафёр забіў яму каня. Міліцыя сцвярдзіла, што шафёр быў п'яны, аднак не пакарала за шкоду. Жонка Міколы Данілюка хадзіла дапытвацца ў Беласток прозвішча шафёра і яго адрас. Данілюкі хацелі, каб шафёр даў ім трохі грошай, і каб такім чынам дапамог купіць ім каня. Але дзе там, не даведалася. Усё, як кажа сам Данілюк, так замаскаралі, што няма вінаватага. Аднак гэтага вінаватага трэба знайсці.

Некалькі дзён таму назад сталася іншае няшчасце. Пярун забіў дзве каровы, дзве авечкі і да таго яшчэ вельмі перапудзіўся гэтым яго 15-гадовы сын.

на рынку ў Беластоку на дзень 30.VII.58 г.

жыта 100 кг	275—285 зл.
авёс 100 кг	275—285 зл.
бульба старая 100 кг	—140 зл.
бульба новая 1 кг	—2 зл.
саланіна 1 кг	—27 зл.
агрэст 1 кг	—9 зл.
парэчкі 1 кг	—9 зл.
агуркі 1 кг	—2 зл.
галоўка капусты	2—2,50 зл
смятана 1 літр	—18 зл.
ягады чырвоныя (шклянка)	—2 зл.

Руска-беларускі слоўнік

Выдавецкі Аддзел БГ-КТ у Беластоку вул. Весалоўскага 1 мае яшчэ на складзе некалькі экземпляраў руска - беларускага слоўніка. Цана з перасылкай 30 зл.

Жніво ў Бельскім павеце. *фота — Лясоцкі*

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Ніна В. з Бельскага павета піша: «Дарагое Сэрцайка»! Ніхто не можа мне параіць, таму звяртаюся да цябе. Я яшчэ маладая. Даволі даўно ўжо пазнаёмілася з хлопцам, з якім мы вельмі палюбіліся і былі такімі шчаслівымі.

Але мой Вася любіў падвыпіць, пасля чаго на забавах распачынаў авантуры.

Восенню, мінулага года ў суседняй вёсцы адбылася забава. На забаве распачалася авантура. Вася, як заўсёды не праміную, каб не ўмяшацца ў гэтую бойку. Вынік бойкі — двух хлапцоў засталося пабітымі. Пасля таго Вася разам з іншымі быў арыштаваны. Справу разгледзіў суд і хлопец мой трапіў у турму. Я вельмі перажывала гэтае здарэнне, але ўсё-ж такі не перастала яго любіць і думаць аб ім. Цяпер мы з ім перапісваемся, я не магу дачакацца калі ён вернецца.

Мае бацькі, знаёмыя і сяброўкі нагаварваюць каб я пакінула яго, што ён хуліган, за якога калі нават і вернецца (кажуць бацькі) не дазволяць мне выйсці замуж. А за год Вася ўжо вернецца. Я не ведаю, што зрабіць. Люблю яго надта і не ўяўляю сабе разлукі, але-ж усе супярэчаць нашай дружбе.

Дарагая Ніна! Справа не так простая і, перш за ўсё, ты сама павінна добра разважыць.

Што я магу параіць? Факт, што Вася трапіў у турму не без прычыны. Але суд, турма, атрыманая кара, па-мойму, дадатна паўздзейнічаюць на яго. Ён, несумненна, прадумае свае ўчынкі і вернецца на дарогу сумленнага жыцця. Турма будзе яму навучкай і дастатковай перасцярогай, каб больш не піць і не хуліганіць.

Ці твае бацькі, знаёмыя і сяброўкі правы ў тым, што гавораць? І так і не! Яны глядзяць на Васю, як на хулігана, злачынцу, маюць на ўвазе яго дагэтуляшнія паводзіны. А чалавек-жа змяняецца, праўда?

Трэба паглядзець на Васю, якім ён вернецца з турмы, як пасля таго будзе сябе паводзіць. Ты любіш Васю, а ён цябе, тады пачакай пакуль ён вернецца, а як вернецца і зменіцца, разумеючы колькі крыўды прычыніў табе, сям'і і ўсёй вёсцы, тады падумай і астаткова вырашы, ці будзеш магла з ім жыць, ці не.

СЭРЦАЙКА

Таленавітыя жанчыны

У Нараўцы не толькі хлопцы і дзяўчаты сваімі меладычнымі галасамі звяртаюць ўвагу прысутных. Вельмі добра спяваюць жанчыны Вольга Ціханюк, Люба Грусевіч і інш. Калі ім прыходзіцца быць разам дзе-небудзь на бяседзе, дык як заспяваюць песню, «Куда вядзеш трапінка мілая», а як ім яшчэ дапаможа Рубчэўская, дык сапраўды прыемна паслухаць.

Галаварэз

6 ліпеня ў вёсцы Белкі была забава. На гэтай забаве Міхась Семянюк нажом пакалечыў Анатоля Сідаровіча, Збігнева Дайліду з Малынкі і Міхася Семянюка з Белак. Міхась Семянюк яшчэ не мае дастаткова свайго розуму. На гэты ўчынак намовіў яго музыкант Янка Аляксеюк з Соцаў, які жыў у нязгодзе з хлопцамі з Малынкі.

Спартсмен

Коля Вакулеўскі з вёскі Пасынкі, Бельскі павет, з'яўляецца вучнем 6-га класа пачатковай школы. Коля мае ўжо значныя дасягненні ў галіне спорту і ў вёсцы вядомы, як добры спартсмен.

Асабліва заўзята трэніруе ён скачок: у даўжыню скача 4,70 м., а ў вышыню 1,30 м, а мячам кідае на адлегласць 50 метраў. Апрача гэтага Коля трэніруецца на трапецыі і, калі ўвесь час пастаянна будзе трэніравацца ва ўсіх гэтых галінах спорту, хто ведае, мабыць вырасце з яго выдатны спартсмен.

Спартсмен Коля Вакулеўскі ў часе трэніроўкі на трапецыі.

Тэкст і фота — А. А.

„N I W A„

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25 tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretarz 25-89.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20,30 zł, i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16. Błtk. E-1

Ці зрабіў ужо падпіску на «НІВУ» на месяц верасень

ПОШУКІ

Ірына Пракоф'еўна Марчанка з гор. Бабруйск, шукае сваю сястру ПАЛІНУ ПРАКОФ'ЕУНУ МАРЧАНКА, 1922 г. нараджэння, якая да вайны (1941 год) працавала ў Беластоку загадчыцай чыгуначных ясляў (або дзіцячага сада). Хто ведаў-бы аб лёсе яе, просім напісаць у рэдакцыю «Ніва».

Падручнікі для пачатковых школ на беларускай мове ўжо прадаюць кнігарні «Дом Ксёнжкі» ў Беластоку, Бельску, Гайнаўцы і Саколцы

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Усякая ўсячына

Мурашкі супроць вусенёў

У квартале Монт Сакро ў Рыме так размножыліся вусені, што яны не толькі аб'ядалі дрэвы, але распаўзліся па памешканнях і лезлі ў гаршчкі з ежай. Ніякія хімічныя сродкі не памагалі. Людзі надумаліся выкарыстаць да барацьбы з вусенямі чырвоных мурашак, для таго было прывезена два мурашнікі. Мурашкі ў некалькі дзён справіліся з вусенямі. Цяпер паўстаў клопат, што рабіць з мурашкамі, якія таксама не з'яўляюцца пажаданымі кватэрантамі.

Энтузіяст

Амерыканец Крумен з Філадэльфіі ўсё сваё жыццё (цяпер яму 70 год) здабываў дыпломы — усёроўна які. Ён распачаў ад сямі дыпломаў амерыканскіх універсітэтаў, сабраў засведчанні аб вытрымцы экзаменаў 73 навучальных інстытутаў, не ўлічваючы засведчанняў аб заканчэнні розных курсаў, як мясніка, цырульніка, друкара, кухара і матроса. Ён не меў толькі часу, каб хоць у адной галіне практычна выкарыстаць здабытыя веды.

Нічога не баіцца

Некалькі разоў паўтараўся напад бандытаў на ўласніка тарговага прадпрыемства ў Сан Франціска, і за кожным разам дзякуючы мужнасці і свядомасці гаспадара былі вымушаны ўцякаць. Калі адзін журналіст выявіў сваё здзіўленне яго адвагай той адказаў: «Я не баюся пісталета, бо я хворы на сэрца і так у кожную хвіліну магу памерці».

Падарожжа дзіцяці

Малому, поўтарагадоваму Жозефу Фурієр з горада Нант (Францыя) знудзілася сядзець дома. Бацькі пакінулі яго самога ў памяшканні, якое знаходзілася на мансардзе. Ён улез на крэсла, потым на акно, а з акна на дах. Вылазячы праз акно, ён штурхнуў вазон, які скаціў па даху на вуліцу. Зацікаўлены — дзе падзеўся вазон, хлопчык падпоўз да краю даху і на вачах многіх спалоханых людзей схіліўся і паглядзеў на вуліцу. Але хлопчык не зваліўся, а прадоўжыў сваё падарожжа па самым беразе даху. Усё закончылася тым, што двух рабочых убачыўшы гэта залезлі на дах і злавілі дзіця.

— Сорамна, малады ча[illegible] грубіяніць афіцыянту, ён-жа вашым бацькам можа быць.

— Ён і ёсць мой бацька.

(Кракадзіл)

Прыгожыя карціны

Адзін з мастакоў пытае свайго знаёмага: — Быў ты на выстаўцы? Бачыў мае карціны?

— Быў і бачыў, — адказаў знаёмы. Гэта адзіныя абразы, якія можна паглядзець.

— Ну, не хвалі ты мяне занадта...

— Чаму? Твае-ж абразы можна аглядаць, бо перад іншымі стаіць вельмі многа людзей.

(зк)

Пытанне і адказ

Аднойчы адзін артыст адыгрываючы ролю ў трагедыі «Рышард III» сказаў наступнае: «дайце каня, то поў зямлі аддам!».

Тады адзін пан спытаў з іроніяй:

— «Ці асла можна?».

— «Можна, хадзі пан сюды» — адказаў артыст.

*

— Мама, чаму певень спявае з заплюшчанымі вачыма? — спытаў сын маці.

— Таму, што ён на памяць ўсё ведае, — адказала маці.

Не прадала

На рынку нейкая жанчына прадае малако. Побач яе стаіць маленькая бялявая дзяўчынка, відаць дачка. Яны чакаюць на пакупнікаў.

Падыходзіць бабуля і просіць наліць літр малака.

— Чаму вы так мала купляеце — пытае прадаўшчыца. Узялі-б апошнія два літры.

— Мне хопіць і аднаго, — адказвае бабуля. Малако тлустае, дык я дадам крышку вады і звару ўнуку кашу.

— Бабка, вады дабаўляць нятрэба, мама ўжо дабавіла... — хуценька сказала дзяўчынка. (в)

ЦЁШЧА НА ВУДЗЕ

Пакахаў Марынку Ясё
Усёй душою, сэрцам ўсім,
І яна яго таксама,
Лепш няма, як ім дваім.

Разам ходзяць на работу
І з работы разам ідуць,
Прыдзе вечар, у садочку
Разам песеньку пяюць.

Усюды іх сустрэнеш разам
Па сакрэту трэ' сказаць,
Што яны ўсё разам робяць,
Толькі шчэ не разам спяць.

Ну, здаецца-б ўсё ў парадку,
Але тут Марынкі маць
Нізашто ніяк не хоча
Каб яе быў Ясё зяць.

Што ж рабіць, — падумаў Ясё
Я старой не перазру,
Ну, пастой, няўдзячна баба,
Я на вуду це вазьму.

Прайшло месяцаў чатыры,
Пяты, шосты, ціхо, ша,
Яшчэ толькі, колькі трэба,
Маня носіць малыша.

Эх і ўдалы ён хлапчына,
Сінявокі здаравяк,
Ну і цёшча да Іванка
Ужо адносіцца не так.

— Што ж зрабіць мае людочкі
Гэта мусі так даў Бог,
Што ж ты Ясю даражэнькі
Ужо забыў пра наш парог?

Прыхадзі, паглянь сыночка,
Чы ж не думаеш аб ім?
Мы ж даўно це галубочку
Называема сваім.

Ясё хітра усміхнуўся
І к Марыне пашагаў
А за тыдзень ён з вяселлем
Разам хрэсбіны справляў

ПАТРЫЯТЫЗМ

Паспрабуйце, паважаныя чытачы, зайсці на чужы панадворак, зараз-жа з-за нейкага вугла сабака выскачыць і кінецца на вас.

Ані да гаспадара, ані да сабакі прэтэнзіі за гэта не можна аказаць, таму, што сабака з'яўляецца патрыётам сваёй будкі і чужога чалавека на панадворак не пускае.

Нават кот - брадзяга і той свой дом ведае, у іншым мейсцы жыць не будзе, таму, што патрыятызм па-свойму разумее. Значыцца, калі пачуццё патрыятызму не з'яўляецца чужым нават жывёле, то ў чалавека ён тым больш павінен быць, толькі ў некаторых людзей ён на другі бок вывернуты.

Мой знаёмы дзесяць гадоў служыў на фронце комунальнай гаспадаркі, быў патрыётам сваёй установы, нягледзячы на цяжкасці ў гэтай гаспадарцы, дзе электрастанцыя дурасліва моргала, вадаправод часам пераставаў плакаць і іншыя непрыемнасці атрымоўваліся к незадавальненню грамадскасці.

Цяпер гэты комунальнік звольніўся, не стрываў далей так жыць на зарплаце і паставіў будку на Сенным рынку. Добра яму цяпер. Пільнуе сваю будку, як сабака, кажа, што цяпер, у гэтай будцы гарызонт яго, пашырыўся. Афіцыяльна ён зарабляе 4 тысячы, а неафіцыяльны заробак не лічыцца.

Трымае ў будцы галантэрыйны матэрыял, які ад гарачыні не псуецца і халадзільніка не патрабуе.

У такіх будках лёд толькі для купляючых патрэбны, якім галава ад высокіх цэн баліць.

Комунальнік гаворыць, што жыць можна было-б добра, калі-б гандлёвая інспекцыя не перашкаджала і не цікавіліся, адкуль тавар бярэцца.

Гандлёвыя інспектары на прыватнікаў глядзяць, а на кааператыўныя крамы ў іх вочы прыжмураны, хоць там цэны растуць, як грыбы пасля дажджу.

Гэта, зразумела, прыватнікам дадае ахвоты і яны свой 5-гадовы план выконваюць. Кожны марыць аб тым, як-бы хутчэй з гэтай будкі ва ўласную краму перайсці, а калі міжнароднае становішча не зменіцца, то з адданасці айчыне, магчыма будзе нават аптовы склад адкрыць. З таго часу, як адкрыўся прыватніцкі гандаль, кааператыўныя работнікі надта злюбілі свае крамы. Вядома любоў — кожнаму штуршок да дзейнасці, таму няма нічога здзіўляючага, што работнікам кааперацыі лепш і весялей жывецца.

Дзядзька Левань.

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Калі мудрэц будаваў хату, ён прыказаў цесляру, каб той дошкі ад падлогі прыбіваў да столі, а стольныя дошкі — да падлогі.

Цясляр запытаў, для чаго гэта, а мудрэц вытлумачыў яму: «Хутка я ажанюся, а калі чалавек жэніцца, то, як ведама, усё ў хаце ідзе ўверх дном; дык вось я загадзя прымаю меры.

*

Мудрэц ажаніўся. На пяты дзень у яго нарадзілася дзіцё. Праз дзень мудрэц прынёс яму буквар, сшытак, карандаш і г. д. і палажыў усё гэта ля ўзгалоўя калыскі. Яму сталі казаць: «Змілуйся, для чаго гэта ты так рана?»

— «Дзіцё, зрабіўшае дзевяцімесячны шлях у пяць дзён, — заўважыў мудрэц, — праз некалькі дзён пойдзе ў школу. Пакуль у мяне цяпер ёсць грошы, я і загатовіў усё неабходнае».

Падслухана

Янка, які яшчэ надоўга перад вайною паехаў з жонкай Кацярынай у Амерыку, пасля нейкага часу прыехаў у родную вёску ў госці да сваякоў. Абступілі яго мужыкі.

— Ну, як-жа табе там цяпер, Іванка, вядзецца, — пытае Марцін.

— Я ўжо цяпер не Іван, заўважыў той, а лорд.

— Лорд кажаш? — перапыталі здзіўленыя мужыкі.

— А якое-ж, яно жыццё, гэтага лорда, — намагаліся яны.

— Ну, што-ж, — кажа Янка, — рана — паеў, папіў, пакурыў, газетку пачытаў, на верандзе паляжаў; у абед — паеў, папіў, пакурыў, газетку пачытаў, на верандзе паляжаў; вечарам таксама — паеў, папіў, газетку пачытаў, на верандзе паляжаў...

Доўга яшчэ расказваў Янка аб усім мужыкам, нарэшце яны паразыходзіліся.

Калі Марцін вярнуўся дахаты, жонка пытае яго:

— Ну як-жа Янку ў Амерыцы жывецца?

— Ён ужо не Янка, а Лорд, — адказвае Марцін.

— А як-жа маецца яго жонка Кацярына?

— Яна ўжо цяпер не Кацярына, а Веранда.

(з)

Прыказкі аб родзічах

Яны родзічы: старой бабе дзядзька.

Яго маці маёй мацеры дваюрадная Параска.

Мне бацька не радня, мне маці не радня, мне цёшча радзіна — мне жонку радзіла.

Мы з табою родзічы: мой бацька і твой бацька ля адной печы грэліся.

Мы родзічы: вашы сабакі елі, а нашы на вашых праз сцяну гаўкалі.

Мы родзічы: на тваёй бабцы каптур гарэў, а мой дзед рукі грэў.

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022